

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENE

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate:
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Sub specie aeternitatis

Ko so naši škofje pred vsem svetom dvignili glas za svobodo katoliške cerkve v Julijski krajini in povabili vernike, naj na Jožefovo potočjo Bogu gorje odsekanega telesa našega naroda, ki se da primerjati morda edino s turško nadlogo, tedaj se je pokazalo, kako globoko se je zarila bol naših bratov v sra nas vseh, ki živimo v narodni državi in kako vsaka, še tako majhna krivica, ki jo prizadene tujec ali kdorkoli našemu življu in Cerkev na Primorskem, zadene ves naš narod in vse katoličane v Jugoslaviji. Zadostoval je en sam poziv, ni bilo treba reklame, ne agitacije, ne shodov in milijeni katoličanov so pobiteli v cerkve in v mestih smo bili priča, kako so isti verniki hodili iz cerkve v cerkev, da bi prisostvovali več daritvam in poslušali dvakrat besede o križevem potu zaslužnega naroda. Takrat smo Slovenci in Hrvati pokazali, da smo kot katoličani vdani svojim cerkvenim pastirjem, a tudi, da se kot Jugoslavlani zavedamo svojih pravic pod božjim solncem, ki jih našemu narodu ne sme kratiti noben drug narod, noben režim, pa naj zavija svojo hudobijo v še tako star in preperel plašč dvatisoletne civilizacije. Mi smo ostali zvesti svojim pastirjem in oni nam; kajti s svojo okrožnico so naši škofje postavili jez nevarnemu valu, ki je šel takrat po vsej državi radi nasilja nad Cerkvijo na Goriskem, kjer so fašisti na ukaz raznih Avenantijev in Modestijev skrunili cerkve, razbijali sv. misijone, tirali v ječe cerkvene pevce in v konfinkacije slovenske organizacije, grozili slovenskim duhovnikom s smrtjo in se niso ustavili niti pred častitljivimi osebo goriskega nadškofa. Gnev našega ljudstva se je takrat razlil v molitve k Vsemogočnemu.

Kakor je bilo Jožefovo velik dan jugoslovanskih katoličanov, in lahko trdimo, katoliške Cerkve sploh, je bil to dan ponižanja njenih preganjancev v Italiji, pa tudi dan neprijetnega presenečenja njenih nasprotnikov pri nas in v svetu, ki niso pričakovali tolikšnega poguma od Cerkve. Izvrševalce naukov poganškega nacionalizma in idejni organizator vsega nasilja, ki so ga njegovi eksekutorji slepo izvrševali proti Cerkvji v Julijski krajini, je besnel. Pognal je vse svoje sile proti vatiškanskemu obzidju, toda vse njegove armade in stotisi njegove milice ter vse njegave grožnje s preganjanjem Cerkve so bile zaman. Sv. stolica se je zaprla v grob molčanja in ni hotela za nobeno ceno dezavuirati jugoslovanskih škofov. Cerkev je šla tako skozi lud vihar, toda borba je bila vredna tudi žrtve. Njen molk je pomenil porazno obsodbo fašističnih metod, fašistične nasilja in nasilja sploh, bila je to obsodba zatiranja in raznarodovanja narodnih manjšin, skratka, obsodba požrešnega nacionalizma in vseh njegovih izrodov, ki ogrožajo mednarodni mir; na drugi strani je bila to afirmacija večne trajnosti in splošne veljavnosti Kristusovih naukov, ki jih Cerkev brani tudi še pred tako oholimi močmi tega sveta, bila je to predvsem afirmacija vesoljstva katoliške Cerkve, ki ne pozna državnih mej, ki so si jih narodi zaritili v sovraštvo drug proti drugemu, in tudi ne narodnosti, ki ne dela razlike med velikimi in malimi narodi in propoveduje svoje nauke vsem narodom, vsem ljudem, bogatim in revnim, močnim in šibkim, in sicer tako, kakor meni, da je za zveličanje njihovih duš potrebno, to je v njihovem materinskem jeziku. To je bil gorak dih krščanske ljubezni, ki je šel iz krščanskega Rima skozi nasičeno ozračje vojne Evrope, ki ga zastrepila medsebojna nestrpnost njenih narodov. Te osvetoje sapa so bili posebno veseli katoličani vseh narodnih manjšin, — o tem nam priča enoten nastop vsega katoliškega tiska v Evropi za Cerkev — ki so že vsa povelja leta pričakovali iz Rima odresilne besede proti nacionalizmu; radi nevarnega sovražnika, ki obdaja prav njeno središče, je Cerkev smatrala javen nastop, morebiti z nameravano okrožnico o nacionalizmu, za manj primeren. Tako so ji naši škofje dali priložnost, da spregovori indirektno s svojim molkom, ki je pomenil pred vsem svetom odobravanje njihovega koraka.

Poslanica, ki jo je sv. oče naslovil na goriskega nadškofa ob 25-letnici njegovega škofovanja, in to v času, ko so gorški oblastniki najbolj divjali proti Cerkvji, njenemu nadpastirju in domači duhovščini, ni bila nadškofu Sedežu samo v tolažbo in vzpodbudo zoper gorisko fašistično drhal, temveč katoliški Slovani in Italijani in v svetu so videli v njej poročilo, da bo Vatikan do zadnjega branil svobodo Cerkve v Julijski krajini pred fašizmom, ki bi Cerkev rad zaslužil in porabil kot najbolj učinkovito orodje raznarodovanja.

Kaj čuda, če je po vsem tem odstop goriskega metropolitana tako presenetil vse duhovščino in vse vernike goriske nadškofije, ne glede na njihovo narodno pripadnost — saj je znano, da je užival nadškof Sedež radi svoje nepristranosti popolno zaupanje tudi furlanskih katoličanov — in da je hudo zadel vse katoličane tudi izven Italije, ki so v srazu slutili, da bodo nasprotniki Cerkve hlastno pograbil za novo zaferoc! Kakor zasluži oseba avtoriteta vladike globoko spoštovanje vsakega katoličana in vsakega Slovenca, ki pozna njegovo delo v teku zadnjega polstoletja, nam ni na tem, da bi poviseli našega rojaka. Ze večkrat smo ponudili, kaj so videli v njem slovenski verniki, lahko rečemo, tudi furlanski, doma in kaj so videli v njem katoličani in nekatoličani v svetu, Gorški nadškof je bil po svoji funkciji in vdanju, ki je bilo usmerjeno po vekoviti načeli krščanskega nauka, da smo vsi otroci božji in pred Bogom vsi enaki, pa naj pripadamo tej ali oni narodnosti, da nam je Bog z življenjem samim podaril določene pravice, ki nam jih nihče ne sme vzeti in ki smo jih dolžni po božji postavi braniti pred vsakomur — med to spada tudi raba materinega jezika —, po tako usmerjenem pastirovanju, ki je moralo

pripravlja

Nanking, 20. nov. Z. Tukaj se je vršila tajna seja Kuomintanga, na kateri je izjavil predsednik Čankajšek, da bo takoj odpotoval v Severno Kitajsko in prevzel poveljstvo nad vse kitajsko vojsko. Prosil je delegate Kuomintanga, da izpolnijo vse zahteve kantonske vlade, da pride na ta način do popolnega ujedinjenja vse Kitajske. Računa se, da se bo maršal Čankajšek postavil na čelo 2 milijona kitajskih vojakov, ki bodo takoj stopili v borbo proti Japonski.

London, 20. nov. tg. Japonski listi vidijo v tem, da je Čankajšek naznanil, da bo posegel v mandžurski konflikt, najusodnejšo odločitev, odkar je izbruhnil mandžurski konflikt. To Čankajškovo napoved je sprejel kuomintang na svoji tajni seji z največjim navdušenjem.

Demonstracije za vojsko

Shanghai, 20. nov. Z. Ob priliki, ko je maršal Čankajšek sklenil, da se takoj odpelje v Mandžurijo ter da tamkaj stopi v službo domovine, so priredili dijaklji snovi zelo burne protijaponske demonstracije. Razdražene množice so zahtevale vojno proti Japonski. Veliko število dijakov se je javilo prostovoljno za vstop v vojno službo ter hoče braniti svojo domovino.

Novi boji

Tokio, 20. nov. Z. Glavni oddelki japonske vojske so odšli v Cicikar včeraj ob 10 dopoldne. Zunanje ministrstvo izjavlja, da bo japonska vlada izpraznila Cicikar v 14 dneh po sporazumu. V teku dneva je prišel meščanski guverner iz Harbina Čang Čin Hui, ki je proklamiral neodvisnost province ter prevzel upravo v svoje roke. Japonska vojska še naprej prodira v severno zapadno smeri. Oddelki japonske vojske so se spopadli s četami generala Ma in sicer kakih 50 km severovzhodno od Cicikarja.

Zračna vo'na

Mukden, 20. nov. Z. Dopsnik Reuterjevega urada poroča, da je japonskim letalcem uspelo bombardirati oddelke vojske generala Ma, ki so šteli 3000 ljudi, ter jih popolnoma uničiti. Bombardiranje je bilo izvršeno 100 milj severno od Harbina.

Japonska ne popusti

Pariz, 20. nov. Z. V tukajšnjih diplomatskih krogih se pričakuje v najkrajšem času vpliv Amerike v kitajsko-japonskem sporu. General Dawes, ki se je čez pol ure razgovarjal z vlado v Washingtonu, noče dati nobenih informacij o ameriških nakanah, kljub temu pa se govori, da bo napravila odločilne korake, ne ve se pa, če bodo njeni ukrepi vezani na Kelloggov pakt ali na Washingtonski pakt iz leta 1922, s katerim je zajamčena teritorialna integriteta Kitajske. Danes dopoldne je Dawes po nalogu svoje vlade obiskal bolnega Briand. Na japonsko-kitajski spor se gleda danes z mnogo večjim optimizmom, kakor včeraj, čeravno stališče japonske delegacije ta razlog niti najmanj ne upravičuje. Na enočno noto, ki je bila predložena v imenu Sveta Zvezne narodov japonski delegaciji, še ni prišel iz Tokia noben odgovor, vendar se pa iz krogov japonske delegacije čuje, da ne more biti niti govora o tem, da bi japonska vlada odstopila od pet postavljenih zahtev. Japonska ne zahteva od Kitajske drugega, kakor da izpolni njene zahteve. Japonska je pripravljena, da umakne svoje čete, toda da ne da iz rok vajeti do končne rešitve mandžurskega konflikta.

njujo zadeti na odpor fašističnih glavarjev, ki želijo strahoviti boj proti osiroteli narodni manjšini in njenim pravicam v Cerkvji, je nadškof Sedež postal simbol vesoljstva katoliške cerkve, ki rada sprejme po nauku svojega Pastirja v svoj hlev tudi zadnjo ovčico, in to še najraje. In zato bi bilo dobro, da bi bil ta msgr. Fratišek Sedež ostal na svojem mestu do smrti, kakor je bilo v visokih krogih tudi obljubljeno. Odnosel ga je zadnji fašistični erkan, ki se je dvignil proti Cerkvji s preganjanjem katoliške akcije in trenutno utihnil po sklepu takozvanega drugega sporazuma med Vatikanom in Cerkvijo. Postojanka goriskega nadškofa je bila očividno žrtvevana iz taktičnih razlogov, in to z namenom, da se sovražnik potolaži in da opusti napade proti Cerkvji drugje, ali da ne preide v splošno ofenzivo. Stojimo zopet pred znanim minus mmlume, ki se v zgodovini vatiškanske diplomacije večkrat ponavlja. Bodočnost bo pokazala, ali ne bo hotel fašizem se roke, ko je že pograbil za prst. Jasno je, da na to vprašanje ne more odgovoriti niti najspretnější diplomat, ker odvisi od potov razbrzdane fašistične diktature. Edino, kar danes lahko rečemo, je to, da so bili z osebo goriskega nadškofa v igri važni interesi katoliške Cerkve, ker gleda pozornost vsa Evropa na vsako njeno kretnjo v Julijski krajini.

Za postopanje vatiškanske diplomacije so bile gotovo odločilne informacije, ki jih je podal apoktolski vizitator Luka Paseto, naslovni kapucinski škof, ki je že januarja prišel v Julijsko krajino, da prouči položaj slovenske in hrvatske manjšine. Primorski katoličani so prosili za »nevarnega« vizitatorja, to je takšnega, ki ne bi pripadal nobeni izmed prizadetih narodnosti in ki bi lažje dognal

Čankajšek 2 milijonsko armado

Rusija se čuti prizadeto

Moskva, 20. nov. Z. Sovjetski tisk napada Japonsko in jo obtožuje, da izvaja v Mandžuriji svojo imperijalno politiko. »Rusnaja zvezda« trdi, da ta japonska politika ni le imperijalistična, temveč naperjena tudi proti Rusiji. Velika Britanija in Francija podpirata težnjo japonske vlade, Sovjetska Rusija pa mora biti na vse pripravljena, ker se poleg japonske akcije v Mandžuriji vodijo sedaj tudi pogajanja za ožji sporazum med Japonsko in Poljsko.

Moskva, 20. nov. Z. Dopsnik Hearstovega tiska doznava na tukajšnjem japonskem poslanstvu, da zaenkrat še ni nastopilo poslabšanje rusko-japonskih odnosov. Japonska je proti svoji volji prisiljena, da prekorači vzhodno kitajsko železnico, nikakor pa neče okrniti ruskih interesov, katere hoče Japonska spoštovati vse to takrat, dokler Rusija ne bo začela v tem predelu zbirati večje bojne moči, kar bi povzročilo zelo nevarno situacijo.

Amerika se vedno bolj vznemirja

Washington, 20. nov. Z. V tukajšnjih krogih se precejšnjim vznemirjenjem gledajo na dogodke japonsko-kitajskega spora v mandžurskem ozemlju, kakor tudi na izredno zasedanje Sveta Zvezne narodov v Parizu. Snovi je imel Stimson konferenco s svojimi najbližjimi sodelavci, konference se je udeležil tudi državni podtajnik Castle. O po-

Japonska v zadnjem hipu odjenjliva? Najbrže gre za nov trik japonske diplomacije

Pariz, 20. nov. tg. Po pristanku vlade v Tokiju je japonski poslanik Jošizava izročil Briand uoficijelno nov japonski kompromisni predlog, v katerem Japonska prosi Zvezo narodov, naj se vrne k svojemu sklepu z dne 30. septembra, ki je še bil sprejet enoglasno in v katerem se je za umik japonskih čet stavil samo pogoj, da se zajamči varnost življenja in imetja japonskih državljanov. Ta predlog naglašja, da bi bil ta predlog izpolnjen, če bi Kitajska teoretično priznala en bloc tri najvažnejše mandžurske pogodbe. Obenem pristaja japonska vlada na to, da se odpošlje studentska komisija Zvezne narodov, ki pa bi morala nadzorovati ne samo japonske operacije za izpraznitev, temveč tudi kitajske odredbe za varnost japonskih državljanov in za pobijanje protijaponskega gibanja, posebno kitajskega bojkota in kitajskih roparskih tolp. Kitajski delegat dr. Sze je izjavil Briand v razgovoru, da je ta japonski predlog prišel en mesec prepozno, ker mu Kitajska po zasedbi Cicikarja ne more več pritrčiti in se ne more pogajati pod vojaškim pritiskom. Dr. Sze je baje zelo energično zagrozil, da bo na javni seji povedal vse, kar so mu povedali Briand in drugi člani Sveta Zvezne narodov o nemožnosti pogajanja pod vojaškim pritiskom. Kitajska bo apelirala tudi na ameriške Zdrružene države, da intervirajo na podlagi washingtonske pogodbe iz leta 1922.

London, 20. nov. tg. Kakor poroča Reuter iz Mukdena, so japonska bomba letala bombardirala čete generala Maja, ki so se koncentrirale pri Hajlunu 100 milj od Harbina in jim povzročile hude

teku konference niso bile izdane nikakršne informacije, vsi pa so prepričani, da bo sledila energična intervencija Zdrženih držav, bodisi samostojno ali pa skupno z Zvezo narodov. Poudarjajo se vsa sredstva v smislu Kelloggovega pakta, ki še niso izčrpana. V političnih krogih prevladuje prepričanje, da bodo Zdržene države v najkrajšem času poslane noto Japonski in Kitajski, ker bo obtožila obe državi, da sta kršili prevzete garancije v smislu dogovorov. Pred to konferenco je imel državni tajnik Stimson daljši telefonični pogovor s Parizom in sicer z generalom Dawesom. Tem razgovorom se pripisuje velika važnost. Stimson je nadalje poklical k sebi japonskega poslanika v Washingtonu, ki je v imenu svoje vlade izjavil, da je Japonska pripravljena umakniti svoje čete iz Cicikarja, čim bodo izvršene potrebne vojne operacije, seveda, če ne pride do nepredvidenih dogodkov. Poslanik je posebno poudaril, da za vse, kar se je do sedaj zgodilo, nosi odgovornost edino le Kitajska. Japonska se nahaja v položaju legitimne obrambe (!). Kar se tiče nevarnosti, da bi japonsko napredovanje moglo izzvati vojne zapletljaje s Sovjetsko Rusijo, Japonska tega ne veruje in sicer radi tega, ker morajo vendar Sovjeti upoštevati okolnost, da napredovanje japonske vojske nima cilja, da zasede vzhodno kitajsko železnico. Na direktno vprašanje Stimsonega je odgovoril japonski poslanik, da ne obstoji noben tajen dogovor med Japonsko in Sovjetsko Rusijo, razen sporazum o vzhodni kitajski in mandžurski železnici. Po vseh teh konferencah se je napotil Stimson k predsedniku Hooverju ter ga obvestil o položaju.

izgube. Japonci trdijo, da je bil napad iz zraka potreben, ker so se čete generala Maja tam pripravljale na nov napad na Japonce. V Tokiju se objavlja, da se japonska vlada ne bo protivila predlogu, da bi se ameriški general Dawes udeležil seje Sveta Zvezne narodov. Japonska pa si pridržuje pravico, pozneje govoriti o pravem vprašanju ameriške udeležbe.

Indijska konferenca se zaključi

London, 20. novembra. tg. Indijski odbor konservativne stranke je sklenil, da se takoj zaključi konferenca za zeleno mizo, ker se boji, da se ne bi ministri predsednik MacDonald in lord Shankey zapletla v politiko, katere konservativna večina ne bi mogla odobriti.

Jouvenelov razorožitveni načrt

Pariz, 20. nov. tg. Senator Jouvenel, ki je skupno z lordom Cecilom organiziral veliki internacionalni privatni kongres za razorožitve, ki bo prihodnje tedne v Parizu, je včeraj v svojem predavanju stavil praktični predlog: da se razorožitve in mednarodno gospodarstvo ter skupno sodelovanje spravi v zvezo. Ze prej se je predlagalo, da bi se glavne zračne proge internacionalizirale. Sedaj pa naj se internacionalizirajo tudi železnice in paroplovne proge, potem pa bo svet videl, da bo problem razorožitve in varnosti v največjem delu rešen, ker bi internacionalizacija prometnih sredstev onemogočila mobilizacijo. Če se pri tem dovoli Zvezi narodov še izključna pravica razpolaganja z vojaškimi letalstvom, bi se na ta način skoro že doseglo idealno stanje.

resnično stanje. Tako je n. pr. spor na Malti preiskal Irec. Ze v prvih razgovorih, ki jih je imel vizitator z različnimi osebnostmi, se je pokazalo, da je škof Luka Paseto sin velikega naroda, ki ne more razumeti potreb manjšin narodov, in da je po svoji italijanski vzgoji pristaš neke fatalne asimilacije narodnih manjšin; ta teorija je posebno doma pri romanskih narodih, kakor n. pr. pri Francozi, ki si splošno ne morejo misliti države z več narodnostmi. Mož s takšno vzgojo ni mogel pri vsej dobri volji objektivno presoditi položaja. Od januarja se je pogosto mudil v Gorici; v njegove roke je nadškof Sedež podal ostavko in njegovo delo je brezdvomno imenovanje g. Ivana Sirotitja za apostolskega administratorja goriske nadškofije.

Ce je že odstop goriskega nadškofa osupnil vse katoličane na Goriskem in v Julijski krajini ter tudi katoličane v Jugoslaviji, je toliko bolj presenetilo vso javnost v Julijski krajini in pri nas imenovanje Ivana Sirotitja. Zalibog je tudi naš list že imel opravka z g. Sirotitjem kot ravnateljem škofijske gimnazije v Kopru, kjer se vzgajajo bodoči duhovniki tržaško-koprski in poreške škofije. Poročali smo že, kako je g. Sirotiti, ki se je dal prekrstiti iz Sirotiča in Sirotiča v Sirotitja, uređil škofijski zavod tako, da je nastala iz njega poitalijančevalnica slovenskih in hrvatskih dijakov; delal je to proti volji pristojnega tržaškega škofa in kljub vsem njegovim protestom. Proti njemu je vizitator prejel celo vrsto pritožb; škof Luka Paseto si je zavod tudi ogledal in Slovani so splošno pričakovali, da bo Sirotiti po vizitatorjevem odhodu odstavljen.

Ljudje takšnega kova bodo pač težko tudi samo začasno kos težkim nalogam na prestolu nego-

riške nadškofije, kjer so v igri tako važni interesi katoliške cerkve, kaj šele, da bi bili primerni nasledniki gorških nadškofov, kakor so bili n. pr. kardinal Missia in nedavno nadškof Sedež. Ali se bo mogel g. Sirotiti boriti s fašističnimi glavarji, kakor so prefekt Tiengo, kvestor Modesti in fašistični tajnik Avenanti, ki jih je fašistična vlada pustila v Gorici tudi po odstopu goriskega nadškofa samo zato, da se lažje bahajo s »svojo zmago« nad nadškofom in Cerkvijo, ako se bo sploh hotel? G. Sirotiti poleg vsega ne obvlada niti hrvatskega in tudi ne slovenskega in ne furlanskega jezika, od katerih sta poslednja nujno potrebna za upravljanje goriske nadškofije. Nič čudnega, če je njegovo imenovanje osupnilo tudi furlanske duhovščino. Edino željo, ki jo ima goriska duhovščina, gorški verniki in ki jo moramo imeti tudi katoličani izven Italije, je ta, da bi g. Sirotiti čim manj časa ostal v Gorici, da ne bi sovražniki Cerkve izrabili novega položaja in da bi se na njegovo mesto imenoval mož, ki bi užival zaupanje domače duhovščine in vernikov.

Napisali smo to iz ljubezni do našega trpečega ljudstva in katoliške cerkve v opozorilo višjih krogov, da bi računali z resničnim razpoloženjem katoličanov v Julijski krajini in pri nas, in v pojasnilo našim bravcem, ki se kot katoličani vznemirjajo nad dogodki v Gorici, da bi lahko v svojem listu našli potrebne informacije, ne da bi jim jih bilo treba iskati drugod. Vsekakor ni Cerkev z imenovanjem g. Sirotitja izrekla še zadnje besede, ker je Sirotiti le začasen upravitelj gorisk nadškofije in bo za nadškofa gotovo imenovan oseba, do katere bodo tudi slovenski katoličani imeli polno zaupanje.

Nar. banka o gospodarskem stanju

Poročilo za julij, avgust in september

Belgrad, 20. nov. AA. Guverner Narodne banke g. Ignjat Bajloni je na podlagi čl. 33 zakona o narodni banki in čl. 33 statuta Narodne banke predložil upravnemu odboru Narodne banke tole poročilo o gospodarskih razmerah v naši državi v razdobju julij-september.

Po zaslugi svoje gospodarske strukture in prirojene zmernosti prebivalstva ter odredb vlade, tako na polju gospodarske politike, kakor tudi v pogledu ohranitve proračunskega ravnateljstva, je naše gospodarstvo izvajalo še dalje odpor proti vse hujšemu pritisku svetovne gospodarske krize. Splošna karakteristika gospodarskega položaja v tretjem tromesečju t. l. se kaže v nadaljnjem padanju gospodarske izmenjave blaga z inozemstvom in v istočasni okretnosti notranje gospodarske aktivnosti. Skupna množina proizvodov, ki so šli čez meje naše države v tem razdobju, znaša 1.205.807 ton, to je za 24,08% manj, nego v tretjem tromesečju lanskega leta. Skupna vrednost naše zunanje trgovine v zadnjih mesecih 1931 se je znižala nasproti istemu razdobju lanskega leta za 27,22%. Ugodno dejstvo je znižanje primankulja v zunanji trgovini za 56,35%. Statistika železniškega prometa kaže, da je bil promet v državi večji kakor lani, toda pomembni ne smemo, da se je zaradi padca cen znižala tudi rentabilnost gospodarske aktivnosti.

Resni finančni dogodki v inozemstvu, zlasti opustitev zlate valute na Anglskem in v drugih državah, so povzročili neko nervoznost pri vlagateljih, ki so v večji meri začeli dvigati svoje vloge iz bank. Po statistiki Narodne banke so se tako zmanjšale vloge za 7% nasproti stanju dne 1. junija t. l., vendar je skupna višina vlog bila večja kakor v septembru lanskega leta. Čeprav se je torej dvigovanje vlog gibalo v precej skromnih mejah, predstavlja vendar neugoden pojav, ker povzroči skrajšitev kreditne baze naših bank ravno v trenutku, ko posli začnejo rasti in ko so gospodarstvu potrebni večji krediti. Na srečo se lahko ugotovi, da je neupravičena nervoznost pri vlagateljih razmeroma hitro pojenjala in da se lahko računa, da se bo položaj v tem pogledu v kratkem znormaliziral.

Operacije Narodne banke.

Promet ziro-računov je znašal v tretjem tromesečju (v milijonih dinarjev):

	Skupni promet		Potom virmana	
	1931	1930	1931	1930
julija	9.312	9.398	6.625	6.900
avgusta	8.574	8.880	6.070	6.313
septembra	8.107	9.584	5.609	7.007
skupno	25.993	27.862	18.304	20.220

Da se spravi ohrastna mera N. banke v sklad z obstoječim stanjem na denarnem tržišču, je banka zvišala dne 20. julija svojo eskontno mero s 6 in pol na 7 in pol odstotka, lombardno mero pa s 8 na 9%. Za primerjavo naj opozorimo, da je bila uradna eskontna mera konec septembra na Grškem 12%, v Bolgariji 9%, v Avstriji 10%, na Madžarskem 8%, v Italiji 7%, na Češkoslovaškem 6%.

Denarni in devizni trg.

Na mestu prejšnje obilnosti sredstev se je začela v tretjem tromesečju na našem denarnem tržišču kazati neka stagnacija. Položaj tržišča najbolje kaže zvišanje povprečne zasebne eskontne mere za prvovrstne menice, ki se je gibala med 9 in pol in 13 in pol %, medtem ko je v drugem tromesečju znašala 8 in pol do 11%. Splošni položaj na denarnem tržišču se zrcali dalje v znižanju povpraševanja po ziro-računih pri Narodni banki s 161 milijonov v začetku na 92 milijonov ob koncu tromesečja, v padanju čekovnih računov pri Poštni hranilnici s 841 na 703 milijone. Obseg operacij brez gotovine (pri Narodni banki, Poštni hranilnici, obračunskem zavodu zagrebske borze) kaže karakteristično znižanje z 9.656 milijonov v juniju na 8.518 milijonov v septembru.

Devize so kazale vse tretje tromesečje tendenco po slabšanju. Tako so julija vse devize razen švicarskega franka nadaljevale že prej začeto padanje. V avgustu pa so okrepile, v septembru pa iznova oslabele. Konec septembra so bili vsi devizni kurzi nižji nego julija, izjemši švicarski frank.

Pri poslovanju jugoslovanskih borz v tem tromesečju se močno občutijo reperkusije finančne krize v inozemstvu. Borze sicer niso niti trenutek prenehale poslovanje, kakor se je to dogodilo na večini borz v inozemstvu, toda obseg njihovih operacij z efekti se je znatno znižal, istočasno pa so znatno padli tudi kurzi.

Bankarstvo.

Privilegirana agrarna banka. — V tretjem tromesečju 1931 je banka dovolila 9583 posojil v skupnem znesku 50.044.185 Din (nasproti 20.261 posojil v znesku 113.021.052 Din v drugem tromesečju), med njimi 1479 hipotekarnih (2704 v drugem tromesečju) v znesku 26.333.000 Din (64.719.250 Din) in 8110 zadružnih kratkoročnih (17.557) v znesku 26.709.185 Din (48.301.802).

Privatne banke. — V tretjem tromesečju so morale jugoslovanske banke prestati hud boj proti reperkusijam evropske finančne krize v naši državi. Zaradi dviga vlog, ki je nastalo v tem tromesečju, so morale kreditne ustanove znatno zmanjšati svoje poslovanje in obrniti vso pozornost na ohranitev likvidnosti. Zdej se že lahko reče, da so banke prebrodile kritično situacijo z relativno majhnimi izgubami. Nobena izmed njih ni zaprla svojih okenc in jih niti ni bilo potrebno zaščititi z zakonodajnimi odredbami.

Državne finance.

Skupni državni dohodki v prvih petih mesecih (april-avgust) tekočega proračunskega leta so znašali 4549 milijonov Din nasproti 4737 milijonov v istem času lanskega leta, pokazali so torej znižanje za 197 milijonov Din.

Dohodki od neposrednih davkov so dosegli vsoto 734 milijonov (771 milijonov leta 1930). Znižali so se v glavnem splošni neposredni davki (67 milijonov). Davek na poslovni promet se je povečal za 23 milijonov, nameštenski davek pa za 6 milijonov Din.

Posredni davki so v prvih petih mesecih letošnjega proračunskega leta dali znatno manj kakor v istem času leta 1930. Leta 1930 jih je bilo 1460 milijonov, letos pa 1287 milijonov, torej za 173 milijonov Din manj. Temu zmanjšanju je v glavnem vzrok padec carinskih dohodkov.

Monopolistični dohodki so znašali 956 milijonov nasproti 997 milijonov v lanskem letu, znižali so se torej za 41 milijonov Din.

Dohodki državnega gospodarstva pa so se povečali za 1475 milijonov leta 1930 na 1534 milijonov v tekočem letu, povečali so se torej za 59 milijonov Din. To povečanje je posledica večjih dohodkov prometnih ustanov.

Razni dohodki so dali letos 29 milj., lani pa 31 milj. Din.

Da se popravi položaj, ki sta ga ustvarila moratorij za plačila po Youngovem načrtu in znižanje državnih dohodkov, je kraljevska vlada izdala tole odredbe, ki naj zagotovijo popolno proračunsko ravnateljstvo.

Dohodki, predvideni v proračunu za l. 1931/32, se znižajo za 715 milj. Din, in to na tale način:

Dohodki splošne administracije 391 milj. Din; dohodki državnih podjetij 320 milj. Din.

Najvažnejše redukcije proračunskih izdatkov se izvrše pri prometu (za 250 milj.) in pri ministstvu vojske in mornarice (za 153 milj. Din). Razen tega se reducirajo osebni izdatki za okoli 250 milj. dinarjev.

Istočasno se z namenom, da se zvišajo državni dohodki, zviša cena nekaterim tobačnim izdelkom, trošarina na sladkor pa se je povečala s 5 na 6,25 dgo 6,55 Din na kilogram. Povisek, ki se pričakuje na ta način pri monopolističnih dohodkih in pri neposrednih davkih, se ceni na približno 300 milj. Din.

Odredbe, ki jih je vlada izdala, da za vanko ceno zagotovi ravnateljstvo v proračunu, so ugodno uplivalo na naš kredit v inozemstvu, o čemer je dokaz posojilo 300 milj. francoskih frankov, ki ga je naša država pred kratkim dobila v Franciji.

Po sklepnem računu za leto 1929/30 so doseženi redni in izredni dohodki znašali skupno 14.004 milj., redni in izredni izdatki pa 13.969 milj., tako da se je v tem proračunskem letu pokazal prebitok 635 milj. Din.

Poljedelstvo.

Iz naknadnih podatkov poljedelskega ministva se vidi, da je bila žetev žita boljša od začasne ocenitve in da — izvzemši turščico — znatno prekaša količino lanske žetve. Po teh podatkih je slika letošnje žetve v primeri z žetvami v lanskem in v zadnjih petih letih takale (v kvintalih):

	1931	1930	1926-1930
pšenica	27.785.089	21.861.501	22.132.696
ječmen	4.329.206	4.043.931	3.802.345
rž	2.182.625	1.987.561	1.870.527
oves	2.939.048	2.849.866	3.303.463

Po prvih ocenitvah je žetev turščice dobra po kakovosti, toda nasproti lanskemu je po količini manjša. Številke so tele (v tisočih kvintalov):

	1931	1930	1926-1930
	32.180	35.025	32.788

Konec septembra je bilo stanje površine in industrijskih zemljišč dobro. Stanje koreninskih in krompirjevskih zelišč je dovolj dobro, prav tako stanje sadja. Stanje vinske trte je splošno ugodno. Stanje živine je dobro.

Posejana površina v letu 1931 kaže v primeri s stanjem leta 1930 tole slike (v tisočih hektarjih):

	1931	1930	razlika
koruza	2.492	2.467	+ 25
pšenica	2.183	2.171	+ 12
ječmen	453	459	- 6
rž	254	253	+ 1
oves	398	420	- 22

Industrija.

V tretjem tromesečju t. l. so se v rudarski produkciji (v primeri z istim tromesečjem lanskega leta) pokazali zadovoljivi rezultati pri produkciji: premoga (za 0,5% več nego v letu 1930), kakovostne rude (za 18%), svinčene rude (za 89%), kromove (za 12%) in soli (za 21%). Padla pa je produkcija železne rude (za 73%), boksita (42%), lignita (5%) in pirita (2,7%).

Topolnice so zvišale svojo produkcijo železa za 10%, znižale pa produkcijo bakra za 12%, svinca za 40% in cinka za 11%.

Zaradi svojega izrazito izvozniškega značaja

je trpela gozdna industrija pod neugodnimi pogoji, ki vladajo na svetovnem tržišču lesa. V prvih devetih mesecih t. l. je bil izvoz lesa (po vrednosti) za 41,9% manjši nego v istem razdobju lanskega leta.

Po žetvi je mlinarska industrija znatno oživela. Vendar je produkcija ostala omejena samo na zadovoljitev potreb domačega konzuma, ker je izvoz naletel na nepremagljive težkoče.

Slabe vremenske razmere so znatno škodile letošnji sladkorni kampanji.

Industrija za predelovanje mesa je bila dobro zaposlena in sodeč po vsem so njene nade za bodočnost ugodne.

Nekoliko se je poslabšalo stanje v premogovni industriji. V industriji sode se je produkcija povečala. Opaža se, da se je domači konsum povečal, medtem ko izvoz pade.

Industrija karbida in cijanamida je stala pod vplivom svetovne krize; navzile znatnemu znižanju cen je bilo nemogoče povečati izvoz, tako da je bilo treba delo deloma ustaviti.

Padec cen je hudo prizadel industrijo fero-silicija, ki z velikimi naporji vzdržuje svojo produkcijo.

Zaradi znižanja kupne sile kmeta se je zmanjšalo tudi povpraševanje po superfosfatu. Vendar obstoji upanje, da se bo v tem pogledu položaj popravil po zvišanju cen pšenice.

V industriji umetnih gnojil se je posrečilo vso produkcijo plasirati v Ameriki, vendar po znižanih cenah.

V industriji usnja se je stanje poslabšalo. Vendar se v začetku jesenske sezone pokaže v industriji čevljev neko oživljenje.

Zaradi porasta inozemske konkurence so bile razne tovarne papirja in kartona prisiljene omejiti produkcijo in prodajati po ceni, ki je deloma izpod proizvodnih stroškov. V produkciji svilnatga papirja se opaža nekoliko zboljšanja.

V industriji stekla se je produkcija znižala zaradi manjšega povpraševanja.

Zivejša gradbenja aktivnost je ugodno vplivala na industrijo cementa.

V težki kovinski industriji se je nekoliko znižala produkcija jekla, produkcija železa pa se je povečala. Splošno je položaj v tej industrijski panogi zadovoljiv.

V industriji za predelovanje železa in kovin v prošlem tromesečju ni bilo izprememb.

V industriji emajlne posode se opaža povečanje produkcije za 10 odstotkov.

Razmeroma dobro je bila zaposlena tekstilna industrija.

Brezposelnost.

Povprečno število brezposelnih delavcev, prijavljenih delovnim borzom, je znašalo 7.297 nasproti 8.167 v drugem tromesečju t. l. in 6.440 v tretjem tromesečju leta 1930.

Promet.

Število natoovorjenih vagonov na državnih železnih je bilo 147.574 v juniju, 164.402 v avgustu, 161.150 v septembru, kar da skupno 473.126. Nasproti istemu tromesečju v letu 1930 pomeni to povečanje za 32.915 vagonov.

V naša primorska pristanišča je prišlo 10.376 ladij v juniju, 10.274 v avgustu in 9.489 v septembru. Njih tonaža je bila: 1.699.411 v juniju, 1.632.248 v avgustu in 1.645.310 v septembru, skupno torej 30.139 ladij s tonažo 4.976.969 ton, nasproti 27.100 ladij in 4.153.168 ton v tretjem tromesečju lanskega leta.

Državno rečno brodarstvo je prepeljalo v juniju 28.183.825 kilomitriških ton, v avgustu 64.178.413 in v septembru 25.808.722. Skupno število prepeljanih kilomitriških ton znaša v tromesečju 128.170.960 in je za 6.636.848 manjša od števila v istem tromesečju 1930.

Stimson se je nato zahvalil Grandiju za obisk, nakar je odgovoril Grandi in sporočil, da mu je Mussolini brezlično sporočil, naj izreče tudi njegovo zahvalo. Po uspehu svojega obiska v Ameriki se vrača domov kot še bolj prepričan pristaša nove diplomacije. Nato je Grandi izrekel prav tako pristrane zahvalne besede v radiu.

Grandija straži policija

Washington, 20. nov. tg. Grandi, ki hoče v petek in soboto obiskati Philadelphio in Baltimore, je danes dopoldne za dve uri obiskal Newyork, da to mesto ne bo zadnje, ki sprejme italijanskega znanjega ministra. Na kratki poti po Broadwayu od Battery Piera do mestne hiše je bila postavljena silna množica policije v dveh vrstah, tako da je bila zadnja vrsta obrnjena proti množici. Ponoči je bilo nalepljenih na tisoče plakatov z napadi na Grandija na vseh oglih Broadwayske ceste. Policija je zvedela o nameravanem napadu na banko Morgan, karl česar so bile vse banke na Wallstreetu zastražene. Obisk v mestni hiši je bil zelo kratek, nakar je Grandi odpotoval v Philadelphio.

Ostre odredbe v Prusiji

Berlin, 20. nov. tg. Pruski notranji minister Severing je izdal naredbo, po kateri hoče preprečiti radikalnim govornikom, da bi hujskali narod k nasilnostim. S tem hoče Severing preprečiti take shode, na katerih bi govorili govorniki, pri katerih je pričakovati govorniških izgrediv, t. j. govorniki, kakoršen je n. pr. predsednik narodnosocialistične frakcije dr. Frick, ne bodo smeli več javno nastopati. Razen tega je Severing prepovedal nošnje orožja osebam pod 20 leti. Vojaške večje raznih organizacij so prepovedane od 7 zvečer do 5 zjutraj.

Nemški predlog za proučitev plačilne zmožnosti

Pariz, 20. nov. tg. Danes popoldne je nemška vlad vložila predlog pri mednarodni reparacijski banki, da se skliče odbor strokovnjakov za proučitev plačilne nezmožnosti Nemčije.

Polom nemške banke

Berlin, 20. nov. AA. Berlinska banka »Berliner Bank für Handel und Grundbesitz« ne bo več odprla svojih blagaj. Nemška vlada je izdala potrebne ukrepe, da omogoči likvidacijo zavoda.

L. 1930 je znašala glavnica tega zavoda 91 milijonov mark. Zavod je imel mnoge podružnice in agencije.

Iz seje magistratnega gremija

Ljubljana, 20. novembra.

Danes popoldne se je v sejni dvorani mestnega magistrata vršila seja magistratnega gremija, pri kateri so bili sprejeti sledeči sklepi:

Ugodi se prošnji dedičev po pokojnem Mühl-eisnu Eriku na Dunajski cesti v zadevi reverza s kavcijsko hipoteko v znesku 10.000 Din na ta način, da se v knjižba reverza opusti. — Odkloni se prošnja Simena Vinka za odstranitev dreves v Matičnem parku v Vegovi ulici. — Naprava provizorične lesene ograje okrog stanovanjske kolonije v Kolesiji, ki bi stala nekaj nad 17.000 Din, se odloži z ozirom na obstoječo gospodarsko krizo. — Sklene se popraviti okna in vrata v mestnem poslopju Podturnske graščine ter se delo odda najcenejšemu ponudniku Ferdinandu Primožiču. — Na prošnjo Prosvelnega društva »Tabore«, ki ima svoj sedež v hotelu Tivolij, se dovoli najemodajna parcela na Galjevi ob Jelihovem stradanu, katere bi »Tabore« uporabil za zgradnjo zavetišča primorskim emigrantom.

Podeljilo se sledeča

stavbna dovoljenja:

Alojziju Zitniku za gradnjo enonadstropne hiše v Posavskega ulici. — Anki Petrovičevi za hišno kanalizacijo v Gorupovi ulici. — Francetu Lovsetu za hišno kanalizacijo na Tržaški cesti. — Odboru za ustanavljanje in vzdrževanje delavskih ustanov adaptacijo kleti za javno kuhinjo v palači Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. — Emilu Auerpergu in Josku Fojkarju se dovoli postavitev enonadstropnih vil s 4-meterskim odmikom od stavbne črte na Privozu. — Francetu Fisteru za gradnjo provizoričnih ulic in dvoranih za Zaloški cesti. — Josipu Vrhovcu za hišno kanalizacijo na Poljanski cesti. — Jožetu Prelesniku za gradnjo enonadstropne hiše na vogalu Janšev in Samove ulice. — Dr. Ivanu Oblaku za adaptacijo hiše ob Vodnikovih cesti. — Jakobu Jeslihu, mesarju, za adaptacijo hleva in gradnjo skladišča v Florijanski in Vožarski ulici. — Jerneju Trobecu za enonadstropno hišo v Spodnji Šiški v koloniji Železniške družine. — Tvrdki Medi Zanki za gradnjo zasilnih provizoričnih skladišč v Jenkovi ulici ob meji mestnega zavišča. — Vidi ing. Försterjevi in njeni sestri Anici za enonadstropno hišo na vrtu njenega posestva Rimska cesta 13. — Tvrdki Slamič na Gosposvatski cesti 6 za adaptacije dvoranskega poslopja z vzhodom iz Kersnikove ulice. — Dr. Emilu Lajovicu za provizorično garažo na dvorišču hiše Dvorčakova ulica 8.

Uporabna dovoljenja.

Podeljilo so se sledeča uporabna dovoljenja: Petru Tomšiču za enonadstropno hišo v Posavskega ulici. — Ruži Blumauerjevi za enonadstropno hišo v Holzapflov ulici. — Mariji Rekarjevi in arhitektu Josipu Costapariju za trinadstropni hiši ob Levstikovih ulici in Vrtači. — Pavli Rezeljevi za prtilično hišo ob Poti na Rakovo jelšo. — Aleksandru in Ivanki Golji za enonadstropno hišo ob Vrstoškovi ulici in Hajdrihovi cesti. — Tvrdki »Desa«, družbi z o. z. na Dunajski cesti za obstoječo avtomobilnico. — Francetu in Mariji Sone za enonadstropno hišo v Jarnikovi ulici. — Ivanu Slevec za visokoprtilično hišo v Koseskega ulici. — Jožetu in Andreju Može, za prtilično hišo na Barju ob Knezovem stradanu. — Ivanu Ovirku za enonadstropno hišo v Štrek-ljevi ulici. — Stefanu Zigonu za enonadstropno hišo ob Cesti v Rožno dolino. — Pokojniškemu zavodu za nameščence za petnadstropno stanovanjsko palačo v Gajevi ulici. — Ivani Skafar za uporabo prtilične hiše v Staničevi ulici. — Ivanu Smolnikarju in Ivanu Puciharju za prtilični hiši v Šoški ulici. — Ivanu Mrzlikarju za prtilično hišo istotam. — Matiji Pernetu za visokoprtilično hišo v Janševi ulici. — Petru Bolka za dvoriščno stanovanjsko poslopje ob Kettejevi ulici. — Alojziju Sabec za enonadstropno hišo ob Verovškovi ulici v koloniji Železniške družine. — Tvrdki »Znaja« za portirsko hišico in prizidek v Kette-Murnovi ulici. — Francetu Tomažiču za enonadstropno hišo v koloniji Vzemajne zavarovalnice nad stadionom. — Istotam se je dalo uporabno dovoljenje za enonadstropne hiše sledečim: dr. Francetu Keršanu, dr. Josipu Basaju, Stankotu Sušniku, Mlkar Mariji ter za ostale hiše Vzemajne zavarovalnice, ki še niso oddane novim lastnikom. — Sokolskemu društvu Ljubljana III. za provizorično letno telodvišče z lopo in ograjo. — Ivanu Golobu za enonadstropno hišo na Mivki. — Zori Strus za enonadstropno hišo v Korytkovi ulici. — Antonu Kovačiču za uporabo nadstropnega nadzidka in adaptacij v Viški ulici šte. 3.

„Nautilus“ potopljen

Stockholm, 20. nov. tg. Danes so v bergskem fjordu potopili ob 12 podmornico Nautilus, okrašeno z ameriško in norveško zastavo. Tedaj so odprli ventile in voda je kmalu pogoltnila podmornico 200 metrov globoko.

Dunajska vremenska napoved. Nobene bitvene spremembe.

Proslava sv. Elizabete

Berlin, 20. nov. AA. O priliki 700-letnice sv. Elizabete so priredila katoliška društva Nemčije velike proslave. Spominske proslave v berlinski Sportni palači se je udeležilo 14.000 oseb. Berlinski škof je govoril o življenju svetnice in o njenem pomeni za moderno žensvo. S proslave je bila poslana papežu udanostna brzojavka. Tudi listi priobčujejo spominske članke in ugotavljajo, da je sv. Elizabeta vzor krščanske dobrotelosti.

Svečana akademija

v proslavo 700 letnice blažene smrti

Sv. Elizabete, kneginje turingijske

dne 22. novembra 1931 ob 8 zvečer

v veliki dvorani Uniona

1. P. Krizostom: Zivela je nekoč kraljična (deklamacija).
2. Himna sestrice sv. Klare.
3. Dr. A. Dollnar: Sv. Elizabeta (solospev).
4. P. Roman: Sen o Belem Cvetu (deklamacija).
5. P. Krizostom: Slava sv. Elizabete. [Otroški prizor z rajanjem. Pevske točke uglasbil P. Frančišek Ačko.]
6. Dr. P. Roman Tominec: Bilo je tedaj... [skriptično predavanje o turingijski kneгинji Elizabeti].
7. P. Krizostom: Prihod male Elizabete v Turingijo (otroška slika).

Vstopnina: Sedeži od I. do III. vrste 10 Din, od IV. do XXI. vrste 5 Din, balkonski sedeži 5 Din, galerija 3 Din, stojnice 2 Din. Predprodaja vstopnic v Prosvelni zvezi Miklošičeva c. 3, v nedeljo 22. nov. od 11 do 12. Eno uro pred začetkom pri vhodu v unionsko dvorano.

Kaj se je udal: ali Japonci ali DN

Pariz, 20. nov. tg. Zaupne seje in privatni razgovori so v zadnjih dneh razčistili položaj na Daljnem vzhodu vsaj toliko, da se sedaj približno vidi, kako se bodo nadaljevala pogajanja v Zvezi narodov. Potrjuje se, da se Svet Zveze narodov namerava prilagoditi japonskim zahtevam v večji meri, kakor se je zgodilo to meseca septembra in oktobra v Ženevi. O takojšnji umaknitvi japonskih čet sedaj sploh ni več govora. S tem bi bila izpolnjena programna točka Japoncev. Zato pa so Japonci sedaj pisмено pristali na to, da se odpotuje v Mandžurijo posebna preiskovalna komisija, ki naj bi na licu mesta proučila vojaško in juridično stanje in o tem poročala Zvezi narodov. V krogu Zveze narodov upajo, da bo že sama določitev komisije napravila velik moralni vtis na japonske in kitajske vojaške kroge.

Angleške carine sprejete

London, 20. nov. tg. Zakon proti dumpingu je bil sprejet danes po tretjem branju s 329 proti 44 glasovom. Runciman je v razpravi še navajal, da zasilne carine ne bodo dale zadostne možnosti za zaščito domače produkcije pred inozemsko konkurenco.

Mohorjanska armada narasla na 61.848 članov

Letošnji koledar Mohorjeve družbe izkazuje 61.848 mohorjanov, torej za 2784 več nego lanske leto. Iz srca nas mora veseliti, ko vidimo, kako zna naše ljudstvo ceniti dobro knjigo. Ljudem manjka dostikrat denarja za najpotrebnejše, pa vendar številu mohorjanov vsako leto narašča. Ljudje se pač zavedajo, da težko obrnejo denar bolje kakor če kupijo za 20 Din kar šest knjig, ki prinašajo vsako leto obilno veselja v tisoče slovenskih domov.

Prav s posebnim veseljem pa beremo v koledarju, da so v minulemu letu mohorjani zbrali dobrih 15.000 Din v ta namen, da se pošljejo Mohorjeve knjige Prekmurcem in našim izselencem v Nemčiji in Franciji. Na ta način je dobilo letos književni dar Mohorjeve družbe tudi 758 Slovencev, ki mohorjeve knjige doslej niso poznali ali pa letos niso imeli prilike, da bi jo bili naročili. Stotine slovenskih družin uživajo v teh dneh prijetno zavest, da bje po širni slovenski zemlji še mnogo src, ki z ljubeznijo odklepajo vse člane našega ljudstva, najsi si služijo kruha doma ali v tujini. Hvaležni moramo biti tudi dravski banovini, ki je dala 10.000 Din v ta namen, da prodre lepa knjiga med vse sloje naroda.

Letošnji lepi napredek Mohorjeve družbe je predvsem zaslug Ljubljanske škofije, kjer je naraslo število mohorjanov kar za 2320, tako da pride sedaj en naročnik že na vsakih 17 oseb. Lavantinska škofija je napredovala letos za 392 ugov, en mohorjan pride na vsakih 24 oseb. Povprečno pride v Sloveniji en mohorjan na vsakih 20 oseb.

Skoda, da je letos število mohorjanov padlo na Koroškem, sicer samo za 210, a tam je še prav

posebno škoda vsakega. Morebiti pa bo Koledar za 1933 zopet izkazoval 3000 mohorjanov na Koroškem, kakor jih je izkazoval lanski koledar.

Koledar prinaša tudi podroben pregled, kako je razširjena Mohorjeva družba po posameznih župnijah. Na prvem mestu je v ljubljanski škofiji Bohinjska Bela, kjer je 17.000 odstotkov vseh župljanov v Mohorjevi družbi, tako da pride en mohorjan že na vsakih 6 oseb; v lavantinski škofiji prednjači Gornja Ponikva s 13.400 odstotki (en mohorjan na 7 do 8 oseb). Med dekanijami je na prvem mestu Kranj z 9.422 odstotki, oziroma Braslovce s 7.509 odstotki.

Zanimalo bi nas tudi, če bi vedeli, kako so posamezne župnije ali vsaj posamezne dekanije prispevale k lepi vsoti Din 15.052.80, namenjeni za knjige Prekmurcem in izselencem. Morebiti bo v tem oziru ustregel naš žetji koledar za 1933.

Tudi letos se namreč obrača Mohorjeva družba na vse člane s prošnjo, naj prispevajo ob priliki, ko prejemajo knjige ali pa naročajo nove, tudi kako malenkost za naše izselence, pa za Slovence v Zagrebu, v Macedoniji in drugod. Prav nič ne dvomimo, da bo ta poziv našel tudi letos obilno radodarnih rok, ki bodo z veseljem srcom prispevale malenkost, da bomo Slovenci od leta do leta krepkeje zrastle v eno živo telo, ki je močno radi medsebojne sloge in medsebojne ljubezni.

Ob tem lepem razmahu Mohorjeve družbe bi pa ne bilo prav, če bi se vsaj s skromno besedo hvaležnosti ne spominjali tudi vseh gg. poverjenikov in njih sotrudnikov, ki so tudi letos v trudu in znoju, polnem radosti, domu gradijo slavo in čast. Naj jih spremljata uspeh in božji blagoslov tudi v l. 1932!

Značajni možje

Med kremenite može, ki se neomajno v ugodnih in neugodnih okoliščinah držijo verskih in moralnih načel, katerih jih je naučila slovenska mati, spada v ribniški dolini tudi gospod Karol Ilc, posestnik in gostinčar v Goritčevsi. Ne da bi v svoji skromnosti zavzemal javnih funkcij, je bil vedno vsem zgled lepega življenja, čebelične prireditelji in varčivosti ter najtrdnjše značajnosti. Ni

dolgo tega je praznoval s svojo soprogo Heleno, ki mu je najvrednejša družica življenja, petindvajsetletnica, odkar živi z njo v srečnem zakonu in neskaljenih slogi. Bog je njiju zakon blagoslovil z 12 otroki, od katerih je živih 10. Naj bi zakonca dočakala še zlato poroko, otroci pa naj bi bili staršem vseskozi v veselje, kakor so bili dosedaj!

Žalosten semenj

Krava po 40 par hila — Zvinčce mesto 7000 — le 800 Din

M. Sobota, 19. novembra.

»Kaj bo iz nase — se vprašuje vsak brez izjeme. Položaj je res tak, da je to vprašanje popolnoma opravičeno. Vsestranska kriza je od dne do dne hujska, izhoda pa ni na nobeno stran. Nad vse kritičen je položaj kmečkih gospodarjev, zlasti malih kmetov — kočarjev.

Sejmi se vršijo v znamenju največje krize. Ker kmetje nimajo sredstev za vzdrževanje živine in ker neobhodno rabijo denar za plačevanje davkov in za druge nujne potrebe, ženejo na sejme takorekoč svo živino. A sejmi nudijo žalostno sliko.

Živina se prodaja za smešno nizko ceno. Nadvse žalosten je bil semenj v Bogojnici. Krave so prodajali po 40 par za kilogram. Neki kmet je prignil na semenj zvinčce, ki ga je svojske kupil za 7000 dinarjev. Sedaj je dobil zanj 800 Din. Da je pretakal solze žalosti in obupa, je umljivo. Ta slučaj žal ni osamljen, nego jih je sto in sto podobnih.

Ako bo šlo tako naprej, v kratkem niti za plačevanje davkov ne bo denarja. Odkod pa se bodo krile druge potrebe, ve le Bog. Zima je pred duri, a večina naroda ne ve, odkod vzame kurivo in obleko. Potrebe so vsak dan večje, a denarja ni nikjer.

Celodnevni pouk na srednjih šolah?

Kakor čujemo, nameravajo na srednjih šolah zopet uvesti ločen pouk, tako da bodo morali učenci dvakrat na dan v šolo, in sicer zjutraj ob 8 in popoldne ob pol 2. Ne vemo sicer, zakaj in kje se dela ta naredba, pač pa vemo, da dozdaj še nihče ni vprašal staršev, kako in kaj. Zdi se nam, da gre tudi staršem v tej stvari vsaj toliko besede in veljave.

Uvedba ločenega pouka bo čez noč otežkočila in celo onemogočila velikemu številu srednješolskih dijakov obisk ljubljanskih zavodov. Glavni del dijanstva daje morebiti res Ljubljana sama, a tudi tem mora biti ločeni pouk težko breme, ker vsi ne stanujejo v središču Ljubljane. Mnogi prihajajo iz Šiške, Kodeljevega, Bežigrada, Mosti itd., torej iz periferije mesta, kamor ima dijak dobre pol ure in še več hoda. Razen tega prihaja zdaj na ljubljanske srednje šole veliko število učencev z železnice iz krajev, ki ležijo na progi Ljubljana—Kamnik—Kranj—Zidani most—Vrhnika—Rakek. Mnogo jih prihaja iz bližnje ljubljanske okolice z avtobusi. Le pogledajte ob jutranjih urah v vlake in avtobuse in prestejte dečo!

Vsem tem bo ločeni pouk ne samo otežkočil, temveč naravnost onemogočil obisk ljubljanskih šol.

Danes so pač razmere take, da ne premorejo starši s kmetov toliko, da bi dali svoje otroke v Ljubljano na hrano in članovanje. Vendar jim prometna sredstva omogočajo obisk ljubljanskih šol, ker se večina že lahko vrne domov med 13. in 14. Ako se bo res uveljavil ločen pouk, bodo prišli dijaki s kmetov šele zvečer domov med 19. in 20., kar pomenja, da ne bodo nikdar imeli časa za učenje!

In kje naj bodo vsi ti dijaki med popoldanskim odmorom? Na cesti? V Tivoliju? Na Rožniku ali v kakšni šupi?

Se zmiraj to treba inteligenci dotoka iz kmečkih sinov. Ta dotok je po vojni silno opešal in bo z ločenim poukom popolnoma usahnil! Ali naj bo odslej izobrazba samo privilegij onih, ki v Ljubljani stanujejo? In vsi otroci delavcev, kmetov in malih obrtnikov, ki stanujejo v ljubljanski okolici, nimajo zdaj več pristopa v srednje šole?

Je-li morebiti to namen uvedbe ločenega po-

uka? Ali je morebiti namen te novosti »štednjac«? Da se bo dvakrat na dan kurilo in porabilo v popoldanskih urah toliko več za razsvetljavo?

Gospodje pedagogi tudi vedo povedati, da je dopoldanski pouk najbolj uspešen, ker so dijaki zjutraj spočiti in sprejemljivi. Celo tam, kjer mora biti pouk ločen radi prevelikega števila ur, odrinejo na popoldanski čas »lažje« predmete, telenadbo, petje i. dr.

A tudi otrokom ljubljanskih meščanov, ki stanujejo v središču mesta, bo povzročil ločeni pouk marsikatero nepriliko. Ne bo več časa za popoldanski sprehod, ki je mestnim otrokom potreben in dijakom višjih razredov bo vzela možnost, da si s poučevanjem zaslužijo kak dinarček.

Cemu uvažate torej novotarije, ki ne prinašajo nikomur koristi, a vsem brez izjeme same neprilike?! — Oče iz okolice v imenu več drugih.

Auto se je prevrnil

Ljubljana, 20. novembra.

Včeraj popoldne, že proti večeru, se je pripetila na Trojanah večja avtomobilska nesreča. 22 letni mehanik Josip Pakj z Vite, Rožna dolina V, št. 2, je peljal z avtomobilom črez eno najnevarnejših mest na tem klanecu. Pri tem je izgubil oblast nad krmilom, in avto se je prevrnil s ceste v bližnji jarek ter se razbil. Izpod ruševin avtomobila so potegnili Pakja težko ranjenega. Dobil je nevarne notranje poškodbe. Ponoči so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Razen njega je bolnišnica sprejela danes še dva druga ponesrečenca:

Miši je streljal 17. novembra 17 letni Stanislav Zadnikar, sin orožnika na Vrhniki 38. Seveda mladenci ni streljal miši s puško, temveč s flobertovko. Pri tem se je ustrelil s flobertovko v desno nogo.

Ze pred tednom dni je padla s stola 4 letna Ivanka Perko, hčerka delavca iz Tržiča. Zlomila si je desno ključnico. V bolnišnico pa so jo prepeljali šele danes.

Fotoamaterji! Povečave

od Vaših negativov Vam strokovno lepo in poceni napravi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne

Lajšajmo naraščajočo bedo!

Kamnik, 20. novembra.

Dan za dnem trkajo na naša vrata in srca prosjaki. Kakor drugod se je tudi v našem kraju siromaštvo pomnožilo, to pa vsled tega, ker naše tovarne odpuščajo delavstvo v večjih in manjših skupinah. Mnogo je družin, kjer sta do zadnjega časa dva ali še več članov služila kruh, danes služi le eden ali celo nobeden. Danes 20. novembra nas pošlje smodnišnica vse delavstvo za 20 dni na dopust in zopet bo do 200 ljudi brez zaslužka, več sto ljudi brez kruha celih 10 dni. Kaj se to pravi, razume le oče in mati, ki imata hraniti otroke!

Videč to žalostno sliko in pa sledeč klicu sv. očeta in našega prevzvišenega nadpastirja je sklical naš g. dekan Matej Rihar dobrodelni sestanek pod okriljem K. A. v četrtek zvečer, na god sv. Elizabete zaščitnice krščanske dobrodelnosti.

Povabilom se je odzvalo 43 povabljencev. Na sestanku je g. dekan razvil žalostno sliko bede splošno in v našem kraju, ki je navadno prikrita, ker se premalo zanjo brigamo.

Sestavil se je odbor, ki bo posloval tako dolgo, da bo kriza minila. Ta odbor bo imel nalogo: a) voditi evidenco brezposelnih družin, od katerih noben član ne služi, dalje seznam družin, ki težko živijo in pa seznam zanemarjenih revnih otrok; b) zbiral bo darove v denarju, hrani, obleki, stanovanju in kurivu. Za ta odbor so izvoljeni: za Volčji potok g. Jernej Škrjanec, za Duplico gđ. Ana Herle, za Podgorje g. Andrej Vidmar in gđ. Ivanka Stražar, za Zaprice g. Anton Guzinčič, za Šuto g. Lojze Čeh, za mesto gđ. Kati Jerše, za Novi trg g. Karol Benkovič. Zainteresirane družine se lahko same obrnejo v dotičnem kraju na omenjene gospode in jim s tem olajšajo delo.

Prvo, kar je sedaj nujno potrebno, je zbiranje obleke, ker je pritisnil precejšen mrav. V ta namen se je sklenilo prirediti v kratkem pobirati ponošeno obleko, perilo, čevlji itd.

Za to je dal na razpolago g. kaplan eno sobo v kaplaniji, kjer bodo obleko dobre gospe, gospodične, šivilje in krojači popravili in osušili. Ob tej priliki bi že naprej prosili naše gg. trgovce z manufakturo, da bi podarili kaj kosov blaga (ostankov), ki bi se porabili za obleko prezebojoče dece. — V nedeljo 22. novembra bo v cerkvi pri vseh treh opravilih darovanje za brezposelne in reveže.

Obsojena požigalca

Ob hišo in zavarovalnico

Ljubljana, 20. novembra.

Naši kmetje so skoraj vsi poštteni in tudi zavarovalnice nočejo goljufati. Sploh je požigalec v kmetijskih očeh največji izvržek človeštva, pa tudi, če si sam svoje zažge. Umevno je bilo, da je poleti zgornji konec Poljanske doline sprejel z zadoščanjem vesti, da so orožniki prišli dva požigalca in jo najprej odtirali v Skofjo Loko, od tam pa v Ljubljano. Proti tema dvema se je danes pred malim senatom ljubljanskega sodišča vršila razprava.

Dne 7. junija je namreč izbruhnil v vasi Studer, v občini Oslečih ob državni meji požar. Gorčeti je pričelo pri 61 letnem posestniku in kovaču Andreju Močniku. Zgorela je s elamo krita bajta, hlev in kovačnica. V nevarnosti je bila tudi sosednja hiša. K sreči pa je pihal nasprotni veter, tako da ni pogorela še ta.

Andrej Močnik je pogorel že leta 1926. Tedaj je dobil od zavarovalnice 16.000 Din zavarovalnine. Ljudje so po drugem požaru pričeli govoriti vse mogoče, med drugim tudi to, da je Močnik sam zažgal. To so zvedeli tudi orožniki, ki so pričeli sumljivo zadevo preiskovati. Zvedeli so med drugim, da je Andrej Močnik večer pred požarom popilval s kmetijskim fantom Martinom Frelihom iz Leskove. Trdo so prišli oba, vendar pa se nista hotela udati. Seje v preiskavi je Frelih povedal, da ga je Močnik tistega večera nagovoril, naj njegovo bajto zažge. Frelih se je res splazil od dveh ponoči v Močnikov hlev, kjer je zažgal stelo. Kmalu je bilo vse poslopje s kovačnico vred v plamenih. Ze tedaj se je ljudem zdelo čudno, kako malo vneje je pokazal Močnik pri gašenju požara, češ, da bo že vse plačala zavarovalnica. To je vzbudilo prvi sum proti njemu.

Skoda je tedaj znašala 23.000 Din, kolikor jo je ocenila zavarovalnica. Močnik pa je bil zavarovan za 25.000 Din. Seveda se je zavarovalnica branila izplačati zavarovalnino. Pri razpravi je danes zavarovalnica zahtevala 426 Din za cenilne stroške. Frelih je bil obsojen na 6 mesecev, Močnik pa na 10 mesecev strogega zapora in na plačilo cenilnih stroškov.

Jugoslovanski parnik v viharju

Sušak, 19. nov.

Jugoslovanski parnik »Rozina Topić« je težko poškodovan priplul v luko Cherbourg. Na potu ga je zajel strašen vihar, ki ga je zelo poškodoval. Parniku je poveljeval kapitan Suzanić s Sušaka. Na ladjji je bilo 26 mož posadke. Med vožnjo se je na parniku pokvarilo krmilo. Zato je parnik na globokem morju izpustil sidro, da so v miru lahko popravili pokvarjeni stroj.

Komaj pa je bilo popravilo gotovo in je parnik dvignil sidro, da bi plul dalje, je prihrula silna nevihta. Velikanski morski valovi so se neprestano valili čez ladjjo krov ter kmalu odnesli del poveljniškega mostu. Ladijski vijak se je

Časnikarska prireditev 1. decembra

Ljubljana, dne 20. novembra.

Vsakoletna časnikarska prireditev dne 1. decembra pomenja svojevrstni višek družabnega življenja v Ljubljani in pričetek zimske sezone. Tudi v umetniškem oziru je časnikarski koncert dogodek prve vrste. Sodeč po pripravah, ki jih je izvršil do sedaj poseben odbor ljubljanskih časnikarjev, bosta letošnji koncert in prireditev prav tako sijajna in najbrže še bolj, kakor prejšnja leta. Program časnikarskega koncerta je prav srečno izbran in so umetniške moči, ki bodo sodelovale pri koncertu, prvovrstne.

Tako nastopijo na koncertu: orkester Narodnega železniškega glasbenega društva »Sloge« pod vodstvom g. Herija Svetla, dalje pevski zbor »Grafike« pod vodstvom prof. A. Gröbina, pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«, Slovenski vokalni kvintet« in pevski kvintet »Ljubljana. Posebna senzacija pa bo nastop mladostnega violinista g. Mirana Vilherja, ki ga bo pri klavirju spremljala ga. Mira Sancinova.

Nedvomno je, da se bo časnikarske prireditve udeležila vsa elita ljubljanske družbe z njenimi najvišjimi predstavniki, prav tako pa tudi ostali sloji ljubljanskega prebivalstva. Občinstvo na to velpomembno in odlično prireditev slovenskih časnikarjev že sedaj opozarjamo.

Predrzen vlom v Kranju

Kranj, 19. novembra.

Ko se je v torek popoldne okrog treh vrnila sestra veletrgovca g. Gorjana v svojo pisarno v skladišču, je opazila, da je bil predal pisalne mize odprt in da je ukraden denar v znesku 5600 Din. Vlom je bil izvršen v opoldanskih urah od pol 1 do pol 2. V skladišču sta običajno sestra g. Gorjana in skladiščnik Tone. Vhod v skladišče je dvojen, ali z vrta skozi vežo, ali pa naravnost s ceste. Tik ob vhodu s ceste se na nahaja v skladišču majhen ločen prostor, ki služi gđ. Gorjančevi za pisarno. Ko se je skladiščnik Tone vrnil popoldne na delo, je slišal nek ropot po stopnicah, ki vodijo pod streho skladišča, kjer je še ena sobica, ki jo uporabljajo nemeške Golobove delkatese. — Temu ropotu ni posvečal pozornosti.

Tat — morda jih je bilo več — je zelo dobro poznal vse razmere in okoliščine. Proskrbel si je ključ od vežnih vrat, ki so bila odprta, kar običajno niso, in pa ključ od pisalne mize. — Imel pa je vseeno smolo. Denar, ki ga je ukradel, se je nahajal v sprednjem delu predala, ki je precej dolg, zato tat ni opazil, da se v zadnjem koncu nahaja še ena škaflija z vsebino 1300—1400 Din. Pač pa je pobral denar, ki je bil spredaj in ta znesek je bil ravno ta dan večji ko druge dni.

Gospodična je denar sicer zvečer vedno vzela seboj, opoldan pa ga je pustila v mizi. — Če bi zapirali vrata, ki v notranjosti vodijo iz veže v skladišče, bi imel vlomilec težje delo. Prebrisani in predrzni tat pa je s tem strokovnjakso izvedenim vlomom v kratkem in nevarnem času opoldanskega odmora pokazal precej hladnokrvnosti in izvedenosti, pa tudi temeljitega poznanja vseh prostorov in za vlom potrebnih okoliščin. Ni izključeno, da se je vlomilec skrtil v vežo ali pod stroho skladišča, še ko je bila veža dovolj odprta in je potem šele odšel, ko je bila zopet popoldne odprta. Orožništvu se dosedaj ni posrečilo izslediti vlomilca.

kazal iz vode, tako je premetavalo ladjo.

V tem boju z morskimi elementi so se zopet pokvarili stroji in aparati pri krmilu. Valovi se splavili z ladje več predmetov. Mornarji so z največjim naporom in silno požrtvovalnostjo v najhujšem viharju popravljali škodo, kolikor je bile mogoče. Toda v tem se je pokvarila sesalka za čir kulacijo. Postalo je čisto nemogoče nadaljevati vožnjo.

Kapitan Suzanić je sklical posvet častnikov iz moštva ter se na podlagi tega posvetovanja odločil, poiskati najbližjo luko ter se tam usidrti. Tako je naš parnik »Rozina Topić« težko poškodovan komaj priplul v luko Cherbourg, ki je bil najbližja.

Bik vozi izletnike

Mirna, 19. novembra.

Zaplatarjev Francelj iz Volčjih njiv so pelje s svojimi tovariši na Mirno. Bik, ki jih vozi, je star 3 leta in tehta nad 900 kg. Je pa tako krotak,

da sme vsak otrok k njemu, in pameten pa tako, da ga domači fantje uporabljajo za svoje nedeljske izlete, kar vzbuja povsod živahno zanimanje.

(Foto Fr. Leskovec.)

Ljubljana „Smrtni vozniki“ v Ljubljani

Vratolomne produkcije z motornim kolesom.

Ljubljana, 19. novembra.

Iz Celja sta dospela v Ljubljano Angleža mister Evans in miss America, da tudi senzacij željaim Ljubljancem pokažeta svojo pravilno blažnokrvnost in svoje jeklene živce — v objemu gladne smrti. Tam v bližini Turjaškega trga, kjer se je nedavno producirat atlet Aleksič, na trgu poleg banke »Slavije«, sta njiju menažerija postavila specijelno konstrukcijo za predvajanje vratolomnih produkcij z motornim kolesom. Notranjost te čudovite lesene zgradbe je podobna ogromnemu sodu. Širina tega »soda« znaša okoli 6 m, višina pa nekaj nad 4 metre. Lesena stena je spodaj zakrožena, zgoraj pa ravna. Gledalec, ki stoji vrh te stene, na galeriji, ima občutek, da stoji na dno globoke kotline, v kateri dvojce polblaznih mladih ljudi — mož in žena — med preglušajočim ropom motorja pleše svoj divji smrtni ples in se roga življenju in vrši serijo najdrzejših atentatov na skrahirane živce ubogih mešanov...

Prva predstava kandidatov smrti se je vršila v četrtek popoldne. Dejstvo, da Ljubljanci o nastopu slavnih motornih umetnikov še niso bili dovolj poučeni in dejstvo, da vstopnina marsikomu da misliti — 10 Din za odrasle, 5 Din za otroke — je bilo krivo, da je bila ta prva predstava dokaj »ničlo obiskana. No, priznati je treba, da je maloštevilno občinstvo že pri tej prvi predstavi povsem prišlo na svoj račun. Takšnih imenitnih akrobatskih produkcij Ljubljana v resnici še ni videla. Človeku zastaja sapa in mizel pot ga obliva ob teh človeških neslutnih, normalnemu človeku nepojmljivih vratolomnostih. A še preden utegneš izreči

kakšno modro in pikro na račun ljudi, ki jim je življenje zgolj opasna igra in rekorderski sport, te že zajame pobesneli tempo motokikla v svoj vrtilne — hočeš, nočeš — mu moraš slediti z očmi. Z brzino 80 do 100 km na uro vozi najprej mister Evans po navpični steni od tal do vrha, za njim pa ponovi isto vračjo vožnjo lepa in drzna miss America. Višek vsega, kar si more predstavljati človeška fantazija v mejah resničnosti, pa je tretja točka sporeda. Mister Evans se vozi okoli in okoli po navpični steni kotline s prekrižanimi rokami, položi najprej eno nogo čez krnilo motokikla, potem obe nogi, razproste roke, ki pokrijejo z robem obraz itd. — vse to v najhujšem diru, s stisnjenimi zobmi in krčevito napetimi mišicami na obrazu. En sam defekt na motorju — in smrtni voznik bi strmoglavil z motokikla, se parkrat brez pogojske sile zavrtel okoli in nato obležal s polomljenimi kostmi na dnu brezgibnem, nem... Se mi vse tako zdi, da bo ta ogromni leseni sod smrtnina voznikom nekdo — skupen grob.

Kakor rečeno: za slabe živce te vratolomne produkcije niso. Kdor pa meni, da je dovolj čil in jak, da prenese vsak tudi najhujši atentat na živce, naj ne zamudi lepe prilike in naj si gre to originalno atrakcijo gledati! Tudi našim psihiatrom bi to priporočal. Bodo morda vzeli v pretres vprašanje, če ne bi kazalo uvesti to specijelno akrobatsko konstrukcijo v svoj delokrog — kot čudežen aparat za merjenje odpornosti in jakosti živcev pri svojih bolnikih... To bi bila vsekakor še večja senzacija za našo belo Ljubljano, kakor jo imamo čast beležiti zdaj!

Mesne cene zopet znižane

Ljubljana, dne 20. nov. 1931.

Ker je cena klavni živini v zadnjih tednih ponovno in občutno padla, so tudi mesarji znižali cene mesu na ljubljanskem trgu. Cene za vse vrste mesa na ljubljanskem trgu so sedaj sledeče:

Goveje meso.

Goveje meso od prvovrstnih volov prednji del 10 Din za kg, zadnji del 12 Din.

Goveje meso volov druge vrste prednji del 8 Din za kg, zadnji del 10 Din.

Goveje meso govedi tretje vrste prednji del 8 Din za kg, zadnji del 10 Din.

Teletina.

Cene teletini so se znižale za 2 Din, tako da stane sedaj teletina 10 do 14 Din za kg. (Vrat po 10 Din, prsa in pleča po 12 Din, stegna in hrbet po 14 Din.) Preje so bile cene teletini od 12 do 16 Din.

Konjsko meso.

Cena konjskemu mesu se je znižala za 1. konjsko meso na 6 Din za kg, za II. konjsko meso na 4 Din za kg.

Prasije meso in slanina.

Slanina hrvaških prasijev je za 2 Din cenejša in je sedaj po 16 Din kg (preje 18 Din), slanina domačih prasijev je sedaj po 14 Din za kg (hrbna slanina-riba po 15 Din). Preje je stala slanina domačih prasijev 16 Din kg. Cene prasijevu mesu so se prav tako znižale in se sedaj prodaja prasije meso od 12 do 16 Din za kg. Le izjemoma se še drže cene ponekod od 12 do 18 Din za kg.

Mesar Jesih Jakob na Pogačarjevem trgu pa prodaja celo prvovrstno prasije meso-hrbtišče (hrmenateljce) po 14 Din za kg, ostalo meso pa po 12 Din za kg.

Hvalevredno moramo tukaj omeniti tudi mesarja Josipa Musarja na Sv. Petra cesti, ki je prvi tako pogumno in sedanjim težkim gospodarskim razmeram odgovarja, da znižal cene mesu.

Po gori navedenih cenah prodajajo že skoro vsi mesarji. Le nekaj izjem moremo se najti po mesnicah po mestu. Trdno smo prepričani, da bodo v kratkem sledili tem cenam še vsi ostali mesarji. — Poklicane oblasti pa prosimo, da ne bi dopuščali nikakršnih izjem; če bi pa jla dopuščali, pa se naj to zgodi le v slučajih, če mesar dokaže, da je kupil klavno živino po izredno visoki izjemni ceni.

Kaj bo danes?

Drama: »Brez tretjega«. Red B.
Opera: »Zidinja«. Izven. Znižane cene.
Kino Vič-Glince: »Idealni zakon«. Ob 8.
Nočno službo imajo lekarni: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bohinec ded., Rimska c. 24 in dr. Stanko Kmet, Dunajska c. 4.

PRI ČADU pod Rožnikom vsak teden, soboto in nedeljo SVEŽE KOLINE!

Kulturni obzornik

GOSTOVANJE BELGRAJSKE DRAME V LJUBLJANI.

V četrtek 19. t. m. je gostovalo v Ljubljani šest članov belgrajske drame. Igrali so Sterije Petrovičev tridejansko komedijo »Kir Janja«. Delo spada v kategorijo karakterne srbske ljudske drame, zato ima poleg otpljive literarne komedijske tradicije iz svetovne književnosti tudi značilno pokrajinsko in narodno obeležje. Tako je drama zanimiv kulturni dokument in je prav, da smo videli molitarskega »Skopuha« v dobro prilagojeni srbski obleki. Dasi je delo mestoma dolgočasno, polje v njem prista dramatična šola.

Igro so predstavljali v režiji J. Plavčiča, ki se nam je kot igralec predstavil lansko leto kot Leone o »Giombajevih«. Plavčičeva režija v jedru sloni na sočnem realizmu, kakršen je doma pri Rusih, a ta realizem je pretegnjen in razbit v teatralično ekspresivnost. Zato režijska stran stilo ni enotna in prav zato je tudi sodba o igrahvih mnogo težja, kakor bi bila pri enotni vlti režiji. V igri, kakršno smo videli, je klasični komedijski umerjenosti in karakterni tipiki premešana še teatralična demoničnost, ki vzgoja nasprotuje dobrodušni narodni probuditeljski vzgojni avtorjevega dela.

Ne rečem, da moti ekspresivno konstruktivistično ozadje, ki ni nič pretirano, niti bi ne motili igralne stilizmi, ko bi bili enotni, moti mešanje realnosti in teatraličnosti. V začetku in koncem prvega dejanja je svetlobni učinki in krilki naznačena ekspresivna igra, toda sredi dejanja se prava realistična tema, ki jo osvetljuje ena sama resnična sveča, meša s simbolno teatralično svet-

DAMSKI ČESALNI SALON „VESNA“

sedaj v novi

PALACI „DUNAV“
BEETHOVNOVA ULICA
(polog cvetličarne Korsika)

Prvovrstno izvežbano osobe, z dolgoletno prakso, nudi res brezhibno postrežbo in precizno delo

Trajno kodranje, masaža, manikiranje in vsa lasna dela.

700 letnice smrti sv. Elizabete se bodo spomnile ljubljanske karitativne, verske in prosvetne organizacije v nedeljo zvečer na svedeni akademiji, ki bo v veliki dvorani Uniona. Vabila in vstopnice se ne dostavljajo na posamezne naložbe, vseh tega prosimo, da si blagovoli p. t. občinstvo pravčasno preskrbi vstopnice, ki se dobe v predprodaji v pisarni Prosvetne zveze od 8—12 in od 2 do 6 zvečer. Jutri, v nedeljo 22. pa od 11 do 12 tudi v Prosvetni zvezi.

V nedeljo 22. nov. ob 5 popoldne vsi v Rokodelski dom, kjer bodo igralke Podpornega društva Zveze služkinj vprizorile krašno in globoko v srce segajočo igro »Rože in trnje« in kjer bo nastopil dobro izvežban pevski zbor služkinj z nekaterimi lepimi pesnicami. Ne zamudite prilike nas potašiti s svojim obiskom. Vstopnice lahko kupite v mlekarini na Sv. Petra cesti 33.

Mohorjeve knjige se dobe v stolnem župnišču v prtiličju.

Iščemo službe za odpuščenega šoferja! Kakor smo že včeraj poročali, je bil pri Malo-železniški družbi v Ljubljani nad 3 leta v službi trezen, pošten in silno vester šofer, ki bi bil 1. januarja dobil pravico, postati definitivni. Dne 18. novembra pa je izvedel od g. ravnatelja Zenka, da je odpuščen iz službe. Ker poznamo odpuščenega šoferja, ki je abstinent in nekadilec, sicer pa odločen in kremenit značaj, ker nam je znan povod in popolnoma jasen tudi vzrok, zakaj je 18. novembra tako nenadno bil ob službo, katero je do slej vršil nad 3 leta brez najmanjše kazni in pregreška — ga najtopleje priporočamo vsem gospodarjem, ki žele imeti v službi značajne ljudi. — Naslov pove uredništvo »Slovenca«.

»Zlikrofe«. Stari slovenski kuhinjski običaji že kar izginjajo in se vedno bolj umikajo splošni in vedno enako dolgočasni srednjeevropski kuhinji. Kolikor je Idrifčanov v Ljubljani, so vedno tožili, da ne morejo nikoli nobene kuharice naučiti delati »zlikrofe«, to je okusne, majhne in zelo spretno pripravljene idrijske emoke, ob katerih se vsakemu Idrifčanu kar srce taja. Najemnica gostilne pri »Lovecu«, na vogalu Rimske in Bleiweisove ceste, gdnja Helena Lapajne, ki je rojena Idrifčanka, se je odločila, da bo tej stiski ljubljanskih Idrifčanov odpomogla s tem, da jim

pripravi vsak četrtek okusne »zlikrofe«. Zadnji četrtek je povabila na »zlikrofe« tudi komisijo zastopnikov ljubljanskih listov. In komisija je ugotovila, da so »zlikrofe« res dobri in okusni, žal pa nikakor ni mogla tekmovali z vnetimi Idrifčani, od katerih so jih nekateri pojedli kar po 40. Tako so bili okusni. Vsi člani komisije namreč niso bili iz Idrije.

Obrtne zbirke Narodnega muzeja bo v nedeljo (22. t. m.) pojasnjeval ravnatelj dr. Mal. Predavanje, ki se prenaša tudi po radiu, se vrši od pol 11 do 11 dopoldne v muzejski avli. Vstop prost.

Sahovski turnir. Drevi ob 20. se vrši v Narodni kavarni otvoritev sahovskega turnirja za prvenstvo ljubljanske univerze z zrebanjem parov in z brzoturnirjem. Prisostvoval bo tudi protektor turnirja g. dr. Milan Vidmar. Občinstvo se vabi.

Zimske suknje, obleke in vsa druga oblačila za gospode in deco nudi v največji izbiri J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12

To ni zgled. Mestno načelstvo v Ljubljani nam sporoča: Posebna komisija občinskega sveta je leta 1929 določila čisto najemščino za ta stanovanja v mestnih hišah na podlagi enotnih načel, sprejetih o občinskem svetu, ki se ravna po kvadraturi, legi in udobnosti stanovanja. Od takrat se ni nobena najemnina zvišala, pač pa so se v posameznih slučajih najemnine znižale, če se je izkazalo, da podatki glede obsega stanovanj etc. niso bili pravilni. Res je tedaj, da se tudi letos niso najemnine nikjer zvišale. Pač pa so dobili stanovalci mestnih hiš od knjigovodstva obvestilo, koliko dolgujejo na najemščini v določilih. Te doklade so v nekaterih posameznih slučajih res nekaj višje, ker se je šele letos upoštevalo sklepe obč. komisije iz leta 1929. V večini slučajev so pa najemščine iste ali pa nižje, a tudi tam, kjer so višje, je najemnik dejanski profitiral diferenco na povišanju doklad za dve leti.

Opozorjamo na slavnostno akademijo v proslavo 100 letnice rojstva Franca Levstika, ki jo prirede gojenci drž. moškega učiteljskega sodelovanjem gojenk drž. ženskega učiteljskega v ponedeljek, 23. t. m. ob 20 v dvorani Delavske zbornice. O bogati vsebini akademije priča sledeči spored: B. Leopold: Ruski odmevi, orkester. — Govor o Levstiku. — Fran Levstik. — H. Volarič: Razstaneč in Zvečer, moški zbor. — Fr. Levstik — Adamič: Grešnikova molitev in Fr. Levstik — D. Jenko: Dve utvi, Sopran solo. — Griog: Solvejgina pesem in Anitin ples, trio: vijolna, čelo, klavir. — Fr. Levstik — Adamič: Ura, Tuta, ninaj, Pod zelenim oknom, Psiček laja hov, hov, hov... ženski zbor. — Fr. Levstik — Adamič: Deklica in pišč, mešani zbor. — Levstikovi zapiski, recitacija. — Smetana: Iz domovine in Schubert: Cebela, vijolna solo. — Fr. Levstik: Deseti brat, dramatična slika. — Cene sedežev: 10, 8, 6 Din, stojišča 3 Din.

Trije vaski svetniki je naslov igre, ki jo bo vprizoril v nedeljo dramski odsek trnovske prosvete v društvenem domu. Predprodaja vstopnic pri ge. Pogačnik, listotam.

Grozilno pismo. Žena posestnika Elizabeta Snedec iz Dravelj 53 je prejela te dni grozljivo pismo, v katerem ji neznane grozi, da bo uničil vso njeno družino, najmanj kar bo pa naredil, bo to, da bo zalgal hišo. Neznane motivira svojo grožnjo s tem, ker Snedecova ni uslišala njegovih ljubezni. Snedecova sumi, da je to pismo pisal neki razuzdan postopač, ki jo je nekdo nadlegoval. Zato se je zatekla k policiji na pomoč, naj jo ta zaščiti pred postopačem.

Kolesar podrl mater z otrokom. Predvčerajšnjem je šla gospa Antonija Nosanova s svojima dvema hčerkami, 6 letno Nuško in 7 letno Marjanco po hodniku Celovške ceste. Naenkrat je pridrvel mimo na kolesu neki mizarski vajenec iz St. Vida, ki bi se materi prav lahko izognil, vendar pa se je v divjem diru zaletel vanjo in jo podrl na tla. Ga. Nosanova se je poškodovala na desnem kolencu in desnem kolenu. Pri padcu pa so se ji raztrgale nogavice in lep plašč, tako, da ima skupno nad 2000 Din škode.

Okrutni konjederec. Mesar Marčan je včeraj ovačil nekega konjederskega pomočnika, ker je prav hudo postopal z njegovim psom, katerega je odpeljal. Gobec mu je namreč zvezal s tremi zankami in nato vlačil ubogo žival po blatu. Marčan zahteva, naj se konjederec kaznuje. Cigava sta stroj in kolo? Pred nekaj dnevi je na gorenskem kolodvoru neznan potnik izročil svojemu sopotniku tik pred odhodom gorenskega vlaka pisalni stroj, ponj pa ni prišel. Stroj je sedaj na policijski upravi, kjer ga lastnik lahko dobi. — Zelezniški uradnik Kovič je pred 10 dnevi v Baragovi ulici našel kolo, ki je slonel nato več ur, ne da bi kdo prišel ponj. Kovič je kolo izročil policiji. Kolo je staro in že obrabljeno, sistema »Steyr« in vredno 600—700 Din. Lastnik naj se tudi oglasi na policiji.

Srajce — sportne in modne, kravate in jae-grovo perilo kupite zadovoljno, Sterk nasl. Karničnik, Stari trg 18.

gar naslov bi se po prvotni zamisli glasil: »Die Ruge in Gott«, a ga je sedaj spremenil v »Antrieb ins Vollkommene«, pa opisuje svojo vrnitev k Bogu, govori o svojih potovanjih v Palestino, Egipt, po Evropi in govori o osebnih stikih z raznimi znanimi osebnostmi kot so: avstrijski pisatelj H. Bahr, filozof Scheler, pisatelj Lippert, arhitekt Plečnik in drugi. V svoji knjigi hoče biti pravičen do vseh, zato bodo bralci še bolj z zanimanjem pričakovali to knjigo, ki je gotovo najlepša izmed vseh sodobnih spominov, ki danes poplavlja Evropo in v katerih se večinoma razne bolj ali manj ugledne osebnosti skušajo oprati pred javnostjo; zato človek že kar z veseljem prime v roko knjigo, o kateri ve, da ji je vsa ta navlaka tuja.

Revija »Cinema«, št. 22, izšla 15. novembra. Cena 5 Din. — Izhaja 1. in 15. vsakega meseca. Tipografija, Zagreb.

Bojevnik, glasilo zveze bojevnikov. L. 1. št. 2. Izhaja na dva meseca. Celotnega naročnina 10 Din. — List je pestro urejen in ga bodo bivi vojski radi v roke vzeli.

Dr. Ivan Bollić: O ustavi in ustavni zgodovini Švicarske zveze. Ponatis iz »Mjesečnika«, organa Pravniškega društva v Zagrebu. Vsečina: Zgodovinski uvod — Ustavna zgodovina — Razlaga švicarske ustave — Današnja švica — Dodatek. Jako zanimivo pisano Delo (v hrvaščini) priporočamo. Iz brošure zvemo n. pr. da se današnje prebivalstvo švice deli na 71,2% Nemcev, 21,3% Francozov, 6,2% Italijanov in 1,1% Retoromanov. Po veri je v Švici 57% protestantov (2.230.597) in 41% katolicanov (1.585.311).

Liga Naroda. Dvomesniček za pospeševanje ciljev ZN v Zagrebu, L. 1. št. 4. Urednik dr. Ivan Berlić, Grič 1, Zagreb. — Dobro urejevana revija v pravcu, ki ga zasleduje mirovni pokret v Evropi.

Pravni nasveti

Oderuške najemnine. M. D. L. Imate stanovanje 2 sob, kabineta, kuhinje in prtiliklin v stari hiši in plačujete 1500 Din mesečno najemnine. Ko je bil razglašen banov oklic, naj hišni gospodarji znižajo pretirane najemnine, ste s posebno vlogo naprosili bansko upravo, naj določi Vašemu stanovanju primerno ceno. Od banske uprave ste prejeli odgovor, da nima zakonite podlage za normiranje cen, od hišnega upravitelja pa ste prejeli odpoved za februar in tožbo za najemnino za november. Vprašate, če ste opravičeni čakati s plačilom najemnine, dokler jo banska uprava uradno ne določi in kakšno sredstvo imate zoper take oderuške visoke najemnine. — Po sedaj veljavnih zakonitih določilih je stvar s v o b o d n e g a dogovora med hišnim gospodarjem in najemnikom, kako se pogodita za stanovanje. Oklic bana je bil pač le poziv hišnim gospodarjem k zmerni najemnini. Če in kadar bo izdan zakon o maksimiranju najemnin, takrat bo oblast šele mogla prisiliti hišne gospodarje k znižanju najemnine. Svetujemo Vam, da zapadlo najemnino takoj plačate, da si prihranite pravdne stroške. — Če se Vam zdi, da je najemnina res oderuška, potem prijavite zadevo državnemu tožniku, ki lahko predlaga kaznovanje krivca radi oderuštva. Zaenkrat nam pa ni znan noben slučaj, da bi bil kdo obsojen radi oderuštva pri stanovanjih. Pač ni bilo nobenega tozadevnega tožnika.

Povračilo stroškov za poslikanje stanovanja. D. M. Lj. Najeli ste stanovanje in Vam je gospodar rekel, da sam nikomur še ni odpovedal. To ste smatrali za zadostno zagotovilo, da ostanete v hiši po svoji volji in ste dali celo stanovanje preslikati. Sedaj Vam pa je pred potekom pol leta bilo stanovanje odpovedano. Vprašate, če ste opravičeni zapadlo najemnino pobotati z izdatki za popravila v stanovanju. — Ne. Če bi se pri vselitvi izrecno dogovorili, koliko časa da Vam ne bo smel gospodar odpovedati, potem bi imeli pri prekršitvi tega dogovora pravico, ugovarjati svoje odškodninske zahtevke za izvršena popravila. Splošna gospodarjeva izjava, češ, da sam nobenemu še ni odpovedal, se pa ne more tolmačiti kot gospodarjevo zavezo, da se je odpovedal pravici Vam sploh odpovedati.

Volilo stanovanja. A. N. Lj. Nekdo je v oporočki volil Vam in Vaši družini za dobo 4 let določene prostore za stanovanje proti plačevanju določene najemnine. Od kdaj teče ta 4 letna doba, ali od smrti zapustnika ali od vselitve? Ali smete odlati del stanovanja v podnajem? Ali ste dolžni plačati poleg najemnine tudi davščine? — Pravico do stanovanja ste dobili takoj ob smrti zapustnika. Izročitev stanovanja pa smete zahtevati šele eno leto po zapustnikovi smrti. Lahko Vam pa izroči dedič že preje stanovanje. Štiriletna doba se šteje od dneva, ko Vam je bilo stavljeno stanovanje na razpolago. Ker ni izrecne prepovedi, je Vam podnajem dovoljen. Vsa bremena od stanovanja, t. j. davščine, popravilo itd. gredo v breme dediča in ne voliljenika.

Potizus dvakratnega glasovanja pri volitvah. S. O. M. Poznate neko osebo, ki je volila; nato je pa prišla znova na volišče in se je javila z imenom neke druge pred par meseci umrle osebe. Ali je to kaznivno? — Volilni zakon določa v § 76: Kdor glasuje ali se prijavi h glasovanju namesto drugega in pod njegovim imenom, se kaznuje z zaporom od treh mesecev do enega leta. § 75 pa pravi: Volilec, ki glasuje več kot enkrat pri istih volitvah, se kaznuje od 50 do 500 dinarjev in z zaporom od enega do šest mesecev.

Kazen za člana volilnega odbora. V. D. L. Ali sme predsednik volilne komisije dopustiti, da kdo glasuje, ki ni vpisan v volilnem imeniku? Ali je to dejanje kaznivno? Kdo ga mora tožiti? — Glasovati sme samo tisti, ki je vpisan v volilnem imeniku ali če predloži sodni sklep, bi moral biti vpisan. Po § 86 zakona o volitvah se člani volilnega odbora kaznujejo z zaporom od enega do šestih mesecev, če vedoma dopuste, da kdo glasuje, ki ni vpisan v volilni imenik, pa ne predlože sodnega sklepa, da bi se bil moral vpisati, ali da glasuje kdo, ki je že glasoval. — Vsa kaznivna dejanja, ki so navedena v volilnem zakonu, preiskujejo in sodijo okrožna sodišča na tožbo državnega tožilstva. Zasebniki smejo vložiti ovadbo pri državnem tožilstvu.

Miklavžev večer. I. R. G. Kakor lani, namevate tudi letos prirediti »Miklavžev večer«. Letos pa hoče tudi neko drugo društvo prirediti tak večer, kar smatrate za nekorrektno. Ali sme tudi drugo društvo istočasno napraviti enako prireditve? — »Miklavžev večer«, kakor druge prireditve, sme vsakdo prirediti, kdor dobi dovoljenje od okrajnega glavarstva. Če se bojite konkurence, skrbite, da bo prireditel na višku in da bo reklama zadostna. Na kakšno povrnitev stroškov vseh neuspele prireditve ne morete računati.

Prosvetna zveza. I. R. G. O vstopu in pravih vprašate pri »Prosvetni zvezi« v Ljubljani. — Razmoževanje vabil za prireditve in raznašanje istih po vasi ni zabranjeno. Kolekovanje istih ni predpisano, pač pa se morajo kolekovati, če se javno nabijejo.

Prošnja za oprostitev davka. J. G. S. Prošnja za oprostitev davka naj vložijo oče z devetimi otroki pri pristojni davčni upravi. Prošnje ni treba kolekovati.

Odškodnina za poškodbo. A. R. R. Za časa vojaške službe vam je pri zaganju drv cirkularna žaga odsekala palec leve roke. Zato ste bili spoznani za nesposobnega. Ali je mogoče zahtevati od vojaške oblasti kakšno odškodnino. — Odškodninska obveznost temelji na krivdi. To se pravi, da je dolžan dati odškodnino tisti, ki je škodo zakrivil. To velja tudi v vašem slučaju. Če vam je cirkularna odsekala prst po krivdi vojaške oblasti n. pr. ker je bila pokvarjena in ste morali s takšno žagati, kar je nato zakrivilo nesrečo, tedaj imate pravico tirjati odškodnino. Če je poškodba nastala po krivdi vojaške oblasti, bi pa imelo presoditi sodišče.

Mošt. I. B. Kupili ste sod mošta, ki ga pa do 20. novembra ne boste porabili. Vprašate, če morate ta mošt po 20. novembru prijaviti. — Ne. Če ste kot zasebnik kupili za svojo domačo porabo mošt, Vam ni treba nikamor naznaniti plačilo, ki Vam bo ostalo po 20. novembru v sodu. Seveda pa ne smete tega vina nikamor prodajati.

Tožba vojaka. S. A. P. Iz prejšnjih let Vam dolguje neki fant, ki je sedaj narednik v Zagrebu, znesek 50 Din. Ker se na opomine ne zmeni, vprašate, kje ga smete tožiti, ali pred civilnim ali vojaškim sodnikom? — Za civilne tožbe napram vojaškim osebam so pristojna redna civilna sodišča. Tega narednika morate tožiti pri kotarskem sudu I. v Zagrebu. Če pa ima ta fant v okoliših Vašega okrajnega sodišča kaj premoženja (založuje n. pr. kos obleke, orožje, če mu je kdo kaj dolžan) potem ga lahko tožite pri domačem okrajnem sodišču. Na podlagi ubožnega spričevala lahko zaprosite za pravico revnih in smete tudi tožbo za sodišče v Zagrebu dati na zapisnik pri domačem sodišču.

Dnevna kronika

Velik vlom v Vel. Nedelji

Ljubljana, 20. nov.

Iz Velike nedelje smo prešli brzojavko, da je bil tam nocoj ponoči izvršen velik vlom. Neznani vlomilci so vdrli v trgovino Franca Medika in odnesli blaga v vrednosti približno 50.000 Din. Orožniki so za neznanimi vlomilci dobili že nekaj sledi in jih pridno zasledujejo.

Koledar

Sobota, 21. novembra: Darovanje Marijino.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl gospod Miloš Regove, gradbeni podjetnik in lesni trgovec na Jesenicah. Truplo blagopokojnega bode prepeljali na Jesenice, kjer bo v nedeljo pogreb ob 4. Blag mu spomin! Zaljubljen naše iskreno sožalje!

† V Hercegovcu je umrl v ponedeljek dne 16. t. m. popoldne po težki operaciji področnik Slavko Uršič, doma iz St. Jurja ob južni železnici. Pokojni je po končanih gimnazijskih studijah v Celju vstopil v vojno akademijo. Prvo njegovo službeno mesto je bilo zopet Celje, kjer je bil pri 39. pešpolku do letošnje pomladi, ko je bil premeščen v Zemun. Pokojni je bil zelo priljubljen med svojimi znanci in tovariši zaradi svoje ljubeznivosti in družabnosti. — Ohranimo mu časten spomin!

† V Begunjah pri Cerknici je umrl g. Franc Otoničar, posestnik, v 81. letu starosti. Blag mu spomin!

† V Šostanju je po daljšem trpljenju umrl g. Josip Ravljen. Pogreb bo v nedeljo popoldne. Svetila mu večna luč! Preostali naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Pri računovodstvu direkcije drž. žel. v Ljubljani so napredovali: za višjega svetnika v IV. 1. Karlo Zupančič, šef računovodstva; za inšpektorja Davorin Topolovec; za višje kontrolorje Josip Zupančič, Alojzij Smole in Ivan Marsel; za kontrolorje Mehle Avgust, Hrasnik Tone, Müller Tone, Miki Ivan, Bernik Leopold, Kuret Marij, Brajnik Ciril, Jelenič Zvonimir in Maver Alojzij; za administrativnega uradnika IX. skupine Martinis Nikolaj in Hladnik Tone. Za oficijale Patik Klavdij, Planinc Rajko, Vodišek Viktor, Polokar Josip, Kušar Jože, Baltazar Ivan, Mihelič Franja, Klemen Antonija in Vavpolič Ivan.

Za Miklavža

na največja izbira IGRAC, damskih torbic, manikir kovčgov in drugih primernih daril za dame, gospode in otroke

IVAN SAVNIK-Kranj

Ostale vesti

— Kontraktni in honorarni uradniki ter dnevniki so se zavezali zavarovanju po ZZZ. Okrožni urad za zavarovanje delavcev je v konkretnem slučaju ugotovil, da javen zavod ni prijavil v zavarovanje svojega honorarnega uradnika, sklicujoč se na določbo § 173. zakona o uradnikih. Ta določba ne prihaja v poštev pri honorarnih in kontraktnih uradnikih ter dnevniki, ki so po zakonu o zavarovanju delavcev zavezani zavarovanju. Uradni naj v vseh nejasnih slučajih zahtevajo pojasnila pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, da ne bodo trpeli škode in zavarovanci ne imeli neprijetnosti glede priznanja podpor. — OUZD.

— Slovensko planinsko društvo pozivlja članke, ki so v zaostanku s članarino, da jo blagovoljno poravnati gotovo do 10. dec. 1931. Po tem dnevu se bodo brezpogojno izbrisali iz imenika članov vsi tisti, ki bodo v kakršnekoli zaostanku glede obveznosti napram društvu. Člani se tudi obveščajo, da se bodo uvedle z novimi letom nove članke legitimacije z drugačno obliko.

— Ponorejene šotinske banke so zasledili v Splitu. Oblasti preiskujejo, kako so ti ponorejeni bankovci prišli v Split.

— Mrtvi na konju. Pod tem naslovom smo poročali, da so pretekli tork zjutraj našli v Zablju v Backi premožnega posestnika Matijo Pula mrtvega na konju. Bil je ustrelen v sree. V listnici so našli pismo, ki je govorilo za samomor, vsi drugi znaki pa so govorili za umor. Sodna komisija je ugotovila, da je bil Pul ustrelen na tleh in da ga je morilec že mrtvega posadil na konja.

— Vlak je povozil blizu Beograda stavbenika Dimitrija Gjuriča. Našli so ga popolnoma razmeščenega na železniškem tiru. Gjurič je šel po progi, da bi si skrajšal pot iz Čukarice v Beograd, pridrvel pa je tovarni vlak, ki ga je povozil.

— Nevaren goljuf prijet. Osješki policiji je prišel v roke nevaren goljuf. Pri Eli Schneider, čije mož je zaprt v Stari Gradski zaradi komunistične propagande, se je pojavil elegantno oblečen gospod in se predstavil kot Milenko Ružič, komisar kaznilnice v Stari Gradski. Prinesel ji je poročilo od njenega moža in ji dejal, da jo mož prosi, naj mu po Ružički pošlje 700 Din. Schneiderjeva se je podala k stavbniku Malinu, pri katerem je bil njen mož več let uslužben kot polir, in mu je povedala vso zadevo. Stavbniku se je to zdelo sumljivo, zato je šel v stanovanje Schneiderjeve, kjer je dobil »komisarja« iz Stare Gradške. Malin je zahteval od njega dokumente in ugotovil, da se glase na dve različni imeni. Pozval ga je, naj gre z njim na policijo. Med potjo je »komisar« pobegnil, pa ga je Malin ujel in izročil prvemu policistu. Na policiji so dognali, da so dokumenti ponarejeni. Goljufivi komisar je priznal, da je bil

pred 14 dnevi odpuščen iz Stare Gradške, kjer je predsedal pet let. Piše se Vladimir Staud in je bil prej solistator v Stari Pazovi.

— Pri motenju prebave, bolečinah v želodcu, gorečici, slabostih, glavobolu, migljanju pred očmi, razdraženosti živcev, pomanjkanju spanja, slabem počutju, nerazpoložnosti za delo povzroči naravna »Franz-Josef« grenčica odprte telesa in poživi kroženje krvi. Poiskusi na vseučiliških klinikah so dognali, da so alkoholi, ki so trpeli na želodnem katarju, po zavzivanju »Franz-Josef« vode zopet dobili slast do jedi v razmerno kratki dobi. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Eksplozija svetilnega plina. Prebivalce Radičeve ulice v Zagrebu je preteklo noč prestrašila silna detonacija. Eksploziral je svetilni plin. Policija je ugotovila sledeč: 70 letna vdova Milka Janda je prišla zvečer precej pozno domov z nekake obiska. Hotela se je v kopalnici umiti in je v ta namen odprla plin. Ko je hotela zapreti dotok vode, je zamenjala petelina in vsi poskusi zapreti vodo so bili zastoj. V zadregi je gospa hitela na dvorišče in poklicala mehanika Zalezina, ki je bil takoj pripravljen, da popravi napako. Ker pa brez orodja ni mogel ničesar opraviti, se je še enkrat vrnil v svoje stanovanje po klesče. Medtem se je pa v kopalnici nabrala precejšnja množina plina, ki je napolnil tudi sosednje sobe. Gospa Janda je napravila veliko neprevidnost. Prižigala je vžgalico, da bi bolje videla, odkod uhaia plin. V tem trenutku se je plin vnel in nastala je silna eksplozija. Vse šipe na oknih so se sesule, pa tudi okna sama in vrata so bila močno poškodovana. Sreča je bila, da se je Jandova v tem trenutku nahajala v kopalnici, ker bi sicer gotovo postala žrtev eksplozije.

Dr. Stojan Brajša

naznanja, da je odprl svojo
odvetniško pisarno
v Splitu, Trumbičeva obala br. 3

— Volkovi v Bosni. Iz Dervente poročajo, da so s planine Vlašić prišla cela krda volkov, ki ogrožajo živino tamkajšnjih kmetov. Tudi iz Bosanske Gradiske poročajo, da so se pojavila krda volkov na Motajici.

— Velikonja N. Otroci. Novela. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1931. Str. 253, cena v platno vezani knjigi Din 60.—. Čeprav Velikonja ni novinec na našem slovstvenem polju, se njegovo ime vendarle imenuje in širšim krogom je znan prav za prav le po »Višarskih polenih«, ki jih je pred par leti izdal Mohorjeva družba. Vključ temu pa spada Velikonja med naše najbolj zrele živčete pisatelje. To nam v polni mari dokazuje ravno tile »Otroci«. Zbirka obsega dvanajst krajših in daljših novel, ki so izšle pred leti v raznih naših slovstvenih listih skoro nepazeno, zbrane sedaj v posebno knjigo pa tvorijo lepo skladno celoto, ki nam nazorno priča o močnem pisateljevem pripovednem daru, o ostrim njegovi opazovalni sposobnosti in o iskrenem njegovem socialnem čustvu. Otroka in njegov svet je slikalo doslej še jako malo naših pisateljev, zato je knjiga tudi zanimivejša. Velikonja je pa znal poseči tudi v vse dobe njegovega življenja in v vse sloje ter nam predložiti otroka v njegovem vsakdanjem življenju in ob slovesnih dogodkih. Zlasti nekatere teh črtic (n. pr. Birma, Amerikanec, Izpoved, Med dvema stenama, Na morju, Sirote) so zajete tako ostro, globoko in izkreno, da napnejo vsak bralčev živce in sežejo človeku prav v dno duše, zato bo naša knjiga nedvomno v vseh slojih hvaležne čitatelje in iskreno priznanje. Ze zaradi pretresljivih »Sirot« bi bilo želeli, da bi našla tudi v sleherni podeželsko knjižnico, kajti v njih obravnava vprašanje, ki je pri našem kmetiškem ljudstvu več kot pereče. Tudi oprema knjige je jako lepa, zato jo toplo priporočamo.

— Igrače, damske torbice, manikir-kovčge in druga primerna darila za gospode, dame in otroke nudi za Miklavža Jvdka Ivan Savnik, Kranj.

— Vedno bele zobe obdržite s stalno uporabo Chlorodont zobne paste (tuba Din 8) in ako ob enem uporabljate pripravno Chlorodont zobno ščetko. (Posebna oblika.) Poskus Vas bo prepričal.

— Tovarna Jos. Reich sprejema mehko in škrobljivo perilo v najlepšo izdelavo.

Vina iz Pekla! Vina iz Pekla!

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

„Promenada“

MARIBOR, Krčevina, Tomšičeva ulica

toči novodolša, specialna, naravna vina iz Pekla od g. Janžekovića, Portugizec po 8 Din, rizling po 10 Din in silvanec po 14 Din. Čez ulico 1 Din ceneje. Prepričajte se o izbiri in ceneni kapljici. Za obilen obisk se priporoča

restavrater Mahajnc.

Potrtega srca naznanjamo žalostno vest, da je Vsemogočni poklical k sebi v 81. letu starosti, previdnega s sv. zakramenti za umirajoče našega preljubega očeta, tasta, starega očeta, gosпода

Franca Otoničarja

posestnika

Pogreb dragačega pokojnika bo v nedeljo 22. nov. ob pol 3 iz hiše žalosti. Sv. maše zadušnice se bodo brale v cerkvi sv. Jerneja v Begunjah.

Begunje pri Cerknici, 20. nov. 1931.

Ivana, žena, Franc, Janez, Vinko, sinovi.

Milka por. Steržaj, hči. Ivanka sinova,

Janez Steržaj, zet. Vnuki in vnukinje.

Novodila za sestavo občinskih proračunov

Zahteva se skrajno varčevanje

Belgrad, 20. nov. AA. Za sestavo občinskih proračunov za l. 1932 v zvezi s splošno štednjo je finančni minister izdal to-le naredbo:

1. Občinske proračune za l. 1932 je treba brez-pogojno znatno zreducirati napram prejšnjim.

Vsako potrebo v proračunu za l. 1932 je treba najskrajneje preveriti, vse ono pa, kar je luksuzne prirode in kar ne bi odgovarjalo potrebi v pravem smislu te besede, naj se črta.

Ugotoviti virov dohodkov naj se posveti čim-večja pozornost.

Znosnost in pravičnost bremen mora biti zamačena, a pri tem naj se upošteva tudi plačilna zmožnost prebivalstva.

Stopnja doklad v nobenem primeru ne sme presežati stopnje, odobrene za tekoče leto.

Nove takse in trošarine ne bodo potrjene.

Narobe: ukinejo ali pa znižajo naj se tudi obstoječe takse, ki so pogostoma in večinoma prevelike in ne odgovarjajo vrednosti proizvodov in uslug, zaradi katere se plačujejo.

2. Pri osebnih izdatkih je treba izvršiti redukcijo kar moči natančno. Zato naj se iz službe odstranijo vsi nepotrebni uradniki, službeni prejemki onih pa, ki se obdržijo v službi, ne smejo v nobenem primeru presežati prejemkov državnih uslužbencev.

Občine, ki imajo posebne statute o službenih prejemkih uslužbencev, morajo te statute prilagoditi gornjemu načelu in jih predložiti z budžetno vred v odobritve.

Iz budžeta je treba odstraniti vse osebne in funkcijske doklade, izjema velja le za one, ki jih prejema državni uslužbenci, in v odgovarjajoči višini.

Nagrade za nadurno delo se ne smejo podeljevati in morajo zato izostati iz proračuna, ker ni mogoče predpostaviti potrebe takega dela pri osebju, ki absorbira četrtino proračuna.

Honorarjev ali posebnih nagrad ni.

Če je neobhodna potreba, da se v službo sprejme strokovnjak, ki pa po občinskem statutu ne more postati občinski uradnik, naj se zanj določi honorar. Število takih oseb pa mora ostati omejeno.

Osebe, ki prejema pokojnino iz državnega proračuna, ne morejo ostati v občinski službi, raz-

zen če se za dobo te službe odpovedo državni pokojnini.

3. Občine z lastnimi vozovnimi parki in prometnimi sredstvi morajo predložiti pravilnik o uporabi teh parkov in sredstev. Iz tega pravilnika mora biti razvidno, komu gre pravica do teh prometnih sredstev.

Pri sestavi tega pravilnika je treba paziti na to, da se dovoli uporaba teh prometnih sredstev le onim, ki jih nujno rabijo za pravilno izvrševanje svoje službe.

4. Z novimi investicijami je treba odnehati in dokončati le dozdaj začeta dela, ki bi prekinjena povzročila škodo.

Nova posojila ne bodo dovoljena niti eni, razen v nujnih primerih.

V tem primeru je treba prošnji za potrditev posojila priložiti izčrpno poročilo o vsem dosedanjem dolgu dotične občine in pa podrobno utemeljitev o nujnosti in potrebi posojila.

5. Vse številke v proračunu dohodkov morajo biti realne. To velja zlasti za zastanke, za ne-pobrane dohodke in za doklade iz prejšnjih let.

Računati je treba, torej, le z onim, kar bo zanesljivo pobrano.

6. Proračun je treba brezpogojno priložiti: pregled ostvarjenih dohodkov za tekoče leto 1931 po mesecih,

pregled občinskega dolga in terjatev za lanskoin za prihodnje leto,

proračune gospodarskih podjetij, ki jih je treba kot anekse priložiti splošnemu proračunu,

potrjene šolske proračune v dveh izvodih,

pregled izdatkov, ki obremenjujejo splošne občinske doklade po posebnem zakonu,

zapisnik in sklep občinskega odbora, potrdila,

sklepe in pravilnike o takšnih, pristojbinah in o drugih občinskih davkih, ev. pritožbe in prizive proti proračunskemu predlogu, kakor tudi ekspozice o navedenih odmerah neposrednih davkov.

Pristojni organi, ki so pooblašteni, da pregledajo proračunske predloge za leto 1932, ne smejo dopustiti prav nobene kršitve gornjih navodil in bodo za vsak nasprotni sklep poklicani na odgovor.

Ta naredba finančnega ministra je bila preko banskih uprav dostavljena vsem občinam kot nujna.

Mesne cene pred mariborskim obč. svetom

Maribor, 20. novembra.

Na dnevnem redu včerajšnje občinske seje, o kateri smo že poročali v včerajšnji številki, se je obravnavalo kot eno najvažnejših vprašanje mesnih cen. Občinski svetnik Franjo Žebot je obširno referiral o poskusih, da se to vprašanje sporazumno reši s prizadetimi strankami ter navajal končne sklepe tržnega odseka, katere bo občina predložila banski upravi kot svoj predlog za enotno ure-ditev mesnih cen. Posebne zasluge ima za končno rešitev tega perečega vprašanja vodja mestnega tržnega nadzorstva nadsvetnik Hinterlechner, ki je po dolgotrajnih studijah in primerjavah pravilnikov za prodajo mesa na važnejših tržiščih skupno z referentom in zastopniki mesarjev izdelal predlog, katerega navajamo radi občega interesa v podrobnosti.

Predlog tržnega odseka je zanimiv zlasti v tem pogledu, ker predpostavlja kot predpogoja za trgovanje s klavno živino standardizacijo iste po kategorijah. Kakor skušamo danes standardizirati vse produkte v svrhu poenostavljanja trgovanja in dosege boljših prodajnih cen, tako naj bi se tudi standardizirala vsa klavna živina in sicer ne samo po izpitnosti, ampak tudi z ozirom na kakovost (okusnost) mesa in sicer na tri kategorije:

V prvo spadajo izpitani voli v starosti od 4—8 let, popolnoma izpitane nebreje telice in krave od 3—6 let. V drugo: živina brezhibne zunanosti, katere meso ni tako močno preraščeno s toliščo kot prve kategorije. Spadajo sem poldebili voli od 4 do 8 let, debeli nad 8 let, debele telice od 2—3 leta, bikli od 2—4 leta in mastne krave nad 8 let. V tretjo kategorijo spada vsa klavna živina, primerna za klobasarje in prekajevalce, posebej še krave nad 8 let stare, bikli do pol drugega in nad 4 leta stari ne glede na rejo in debelost, telice pod enim letom in mršava živina vobče. Kategorije se določajo v klavnih po zato poklicanih strokovnjakih-živilozdravnikih.

Meso se deli pri prvih dveh kategorijah na dve vrsti, in po teh se ravnavajo tudi mesne cene z dodatkom določenih odstotkov na nakupno ceno. Na meso živine iz prve kategorije se dovoli na nakupno ceno 95 odstot. prebitka in tako se dobi srednja prodajna cena, ki se pri mesu prve vrste zviša za en dinar navzgor, pri drugovrstnem pa zniža za 1 Din navzdol. — Pri mesu klavne živine iz druge kategorije pa se določajo cene po sledečem ključu: volovsko meso 105 odstotkov, krave 110, bikli 100 in telice 100 odstotkov na nakupno ceno. V tretji kategoriji se dovoli na nakupno ceno sledeč dodatek: krave 110—120 odstot., mršava živina vobče 130, telice 110 in bikli 110 odstotkov. Doklada znaša pri mesu vseh vrst 20 odstot., isto-toliko pri izluščenem mesu, pri brzoli brez zarez-brnice 20 odstot. in z zarezbrnico 5 odstotkov.

Navedeni predlog mariborske občine bi toraj vseboval nov ključ za ureditev mesnih cen, v katerem je vsebovan obenem tudi način, kako spraviti v sklad interes treh strank, kmeta, mesarja in konzumenta. Ta način trgovanja bi povsem izključil mešetarstvo, katerega smatrajo mnogi strokovnjaki za rak-rano naše živinske trgovine. Kmetovalec, ki prodaja popolnoma izpitano živinčje prve kategorije, bo že vedel, koliko zasluži mesar pri prodaji mesa ter bo lahko tozadevno nastavljal tudi ceno. Pri sedanjih mesnih cenah za prvovrstno meso bi se morala prodajna cena take živine gibati med 6—8 Din, prodaja pa bi se sedaj kvečjemu po 4—4.50. — Jasno je toraj, da bo imela ureditev mesnih cen po tem ključu tudi vpliv na ceno živine in s tem neposredno na dvig naše živinoreje. Kmetom, ki hočejo spraviti v denar slabo rejeno ali poškodovano živino, pa bi nudila naša mesta zopet priliko prodati isto na prostih stojnicah po primerni ceni, obenem pa bi nudila ceno meso prebivalstvu slabše situiranih slojev. Predlog mariborske občine je toraj vsega uvažerjara vreden ter upamo, da ga bo banska uprava pri končno-veljavni ureditvi vprašanja mesnih cen v polni meri upoštevala.

Sestradan in onemogel se je zgrudil včeraj na tla v javnem stranišču na Kraja Petra trg 81. 77 letni brezposelni starček Jurij Nikl iz Dobrenja pri Mariboru, ubogega starčka, ki je živel v zadnjem času v velikem pomanjkanju, so prepeljali mariborski reševalci v splošno bolnišnico, kjer so mu takoj nudili nekaj tople hrane, da je prišel k sebi.

□ Grobovi. V Nasipni ulici 22 v Pobrežju je umrla soproga vpojenjega vlakovodje Julijana Kocbek, stara 55 let. Pogreb bo danes v soboto ob 16 iz mrtvašnice na magdalensko pokopališče. — V splošni bolnišnici pa je umrla posestnica Ivana Klamfer, stara 71 let. Pokopali je bodo danes ob 15 iz mrtvašnice na magdalensko pokopališče. Najkima blag spomin, žalujočim naše globoko sožalje!

□ Na petkovem trgu je bilo topot precej rib. Predajali so: sardelice po 20, sipe po 20, skalamarec po 28, karpe po 20.

Kamnik

Smučko skalnico že pridno gradimo in vsak dan imamo večje število gledalcev. V sredo smo imeli kar fantovsko veselje pri delu — naši barutanci so nam razstreljevali štore posekanih dreves. Močne detonacije so opozarjale Kamničane na novo skalnico, ki je sedaj že živahen predmet razgovorov. Klbi pri delu so tako radodarni z novimi nasveti, da je naš Karlo že ves zmešan. Takega veselja pa res nismo imeli z nobeno napravo kot s skalnico. Začetek veselja je bila novica, da so jim lastniki parceli tako naklonjeni. Mečanska korporacija je dala potreben svet do mo-sliha, ves spodnji svet pa gđena Jerica Sinkovec, trgovka v Kamniku. Obema so naši sportniki dolžni res globoko zahvalo, kakor tudi županu g. Krat-narju, ki je delo lepo podprl. Skalnica leži pet minut od postaje Kamnik v dolini med Zaplami in Zalami. V soboto popoldne bomo imeli že prvi obisk ljubljanskih skakalcev, ki si hočejo ogledati našo skalnico v delu. Nič manjše pa ni življenje v kopalnici, kjer nam županstvo pripravlja drsalice. Valjar — 1500 kg težak — vlačijo trije konji po drsalicih kot bi imeli konjske tekme. Zima bo torej zelo živahna v Kamniku.

Tržič

Javna zahvala. Ravnateljstvo deške in deklške mečanske šole v Tržiču se v imenu šolske mladine najiskrenejše zahvaljuje vsem, ki so podprli i letos kot vsa leta prej nabiralno akcijo v proslavo našega osvobodjenja in darovali znatne vsote, tako da je dosegla zbirka lep znesek 2569 Din, 191 kg krom-pirja, 60 kg jabolk in 40 kg repe ter precejšnje stevilo šolskih knjig od bivših dijakov. Ves nabrani denar se bo porabil za nakup knjig revnim dijakom in živila za šolskega kuhinjo, kjer se vsak dan hrani okoli 30 dijakov. Plemeniti darovalcem se enkrat: iskrena hvala! — Albin Lajovic, ravnatelj.

Kropa

V nedeljo 15. novembra smo pokopali mater našega g. župnika, Terezijo Kanduč v častiljivi starosti 85 let. Pogreb je vodil dekan radovljski g. Jakob Fatur, asistiral pa mu je še sedem gospodov duhovnikov. Pogreba se je udeležila vsa fara brez razlike, kar priča o priljubljenosti pokojnice in g. župnika. Naj ji bo lahka zemlja!

Novo mesto

Kakor vulkan... Pred meseci je »Slovenec« precej poročal o požaru, ki je izbruhnil pri Šiškovih lesni tovarni na Gorjancih. Poročali smo takrat tudi o ogromni škodi, ki jo je na lesu in drevju povzročil požar. Tlenja med lesnimi odpadki, ki so na tem kraju visoko nagromadeni, pa še vedno ni konec. Še vedno se vali dim in semterja sline kak plamenček izpod množice lesa in ogorkov kot iz vulkana, znamenje, da pod ogromno maso še vedno gorijo in čeravno je padlo že precej dežja od takrat, vendar še ognj se ni udušil. Nevarnosti sicer ni nobene, vendar pa na ogenj kljub temu vedno pazijo.

Cerklje

Te dni, 21. in 22. nov. imamo v Cerkljah misijonsko razstavo in sicer v prostorih Katoliškega doma. Naj bi ne bilo nikogar, ki bi si ne ogledal te razstave, ki nudi točen vpogled v kulturo in življenje narodov v Afriki, Indiji in v Kini. Vstopnine ni, spomnite se pa misijonov s kakršnikoli prispevkom. Vse predmete bo razlagal odposlanec Misijonske pisarne v Ljubljani.

Iz društvenega življenja

Gasilno društvo Ljubljana-Barje uprizaro v nedeljo, dne 22. t. m. v gasilskem domu na Hloviči lepo igro »Lovski tat«. Pričetek točno ob 15 popoldne.

V deželi jutranje zarje

Tragedija korejskega naroda

Ulica v glavnem mestu Koreje Seoulu.

V Parizu zboruje Svet Društva narodov. Diplomati se trudijo s sladkimi besedami zakriti slabost te mednarodne najvišje organizacije, na dalekem vzhodu pa divja krvava vojna. V Mandžuriji pojo svojo žalostno pesem topovi in strojne puške; mi v Evropi pa ne moremo razumeti, kako so Japonci prišli v Mandžurijo, ki leži vendar daleč v notranjosti Azije, daleč od otokov japonskega carstva. Odgovor je enostaven: »Prišli so preko Koreje!«

Ce bi ta odgovor dali v prisotnosti kakega Japonca, bi nas gotovo takoj prekinil z tuljudnostjo dostojanstvenega orientala in dejal: »Motite se, Japonska meji neposredno na Mandžurijo. Koreje ni več, dasiravno je to ime videti še na vseh zemljepisnih kartah. Polotok, ki se je nekdaj tako imenoval, se sedaj imenuje Cozen. In Cozen je tako pristno japonsko ime, kakor naš glavni otok Hondo. Iz glavnega mesta dežele Cozen, to je mesta Keije, ki se je nekoč imenovalo Seoul, se lahko peljete v spalnem vozu — seveda samo japonskem — naravnost v Mukden in Mandžurijo!«

»Cozen« pa je prav za prav staro kitajsko ime in pomeni »dežela jutranje zarje«. To ime je dobila Koreja v davnih časih, ko so jo podjarmili zapadni sosedi Kitajci.

Korejci so zelo star narod. Najstarejši zgodovinski podatki o njih so iz l. 2333 pred Kristusovim rojstvom. Dvanajst stoletij pozneje, okrog l. 1100 pr. Kr. r. so sele prišli v deželo Kitajci. Takrat je dežela tudi dobila ime »dežela jutranje zarje«. Takrat na vrhuncu svoje slave so se budizem in konfucijevski nauki razširili po tej bogati deželi in preko nje našli pot na Japonsko. Tisoči učenih Cozov je romalo v takrat še divjo in barbarško Japonsko, kjer so širili vero in znanost. pridobljeno od kitajskih osvajačev in zmagovalcev.

To zgodovinsko dejstvo se dandanes odločuje v razmerju in v občejanju med obema narodoma. Ono je podlaga neverjetni ponosnosti, s katero podjarmljeni in tlačeni Korejci gledajo na Japonce. Omikan Korejec vidi v vsakem Japoncu, ki gospoduje nad njihovo domovino, samo pustolovca, ki ima slučajno silo in oblast, je pa vreden največjega zaničevanja.

Pritisk Japoncev na Korejo je star stoletja. Leta 1592. je japonski cesar Taiko Hidejoši oborožil vojsko, ki je štela nad tristo tisoč mož in jo poslal, da podjarmi Korejo. Ko je šest let po tem pohodu umiral, je bila njegova zadnja zapoved, da se mora vsa vojska do zadnjega moža umakniti in vrniti. Borba je bila brezuspešna, kajti mogočna kitajska vojska je podpirala Korejce. V naslednjih stoletjih je moč Kitajske stalno padala, Japonska pa je postajala silnejša in tako je Koreja postala vedno bolj in bolj prihajala pod upliv in odvisnost Japonske. Tudi evropski narodi so se pričeli zanimati za to deželo, ki je slovela in slovi za izredno bogato. Politika popolne osamljenosti se ni obnesla kakor se ni obnesla na Japonskem in Kitajskem. Nekaj časa so preganjali tujce, leta 1884. pa so morali Evropecem dovoliti vstop celo v glavno mesto Seoul.

Medtem je vedno bolj propadala stara

pismošča s psom. Ker so se v Nemčiji v raznih mestih zgodili predrzni napadi na pismošče, ko so nosili večje denarne vsote, so sklenili, da bodo pismošče imeli odelej s seboj pse-varuh.

kultura Korejcev in njo sta izpodrinili strašna korupcija in nesposobnost. Ko se je l. 1895. Kitajska odpovedala nadvladi, je bilo vprašanje samo kratkega časa, da prevzame njihovo dedščino Japonska. Komaj po desetih letih je že itak samo na videz korejski cesar proslil Japonsko, da mu čuva in jamči pravice do prestola. Od tega časa so vsi zunanji politiki Koreje prevzeli Japonci. Radi Koreje je izbruhnila rusko-japonska vojna. Po porazu Rusov so Japonci imeli polno svobodo končno podjarmiti in si prisvojiti to deželo. Avgusta meseca 1910. je korejski cesar odstopil in izročil japonskemu cesarju popolnoma in za vedno vse vladarske pravice nad svojo deželo. S tem dnem je prenehala obstojati Koreja, obenem pa je nastopilo neizmerno sovraštvo Korejcev do Japoncev.

Vseeno se mora Japoncem priznati, da so mnogo storili za to deželo in če hočemo Korejo imenovati kolonijo, moramo Japoncem priznati, da so sijajni kolonizatorji. Miljarde jenov so že zapravili za obnovo te nesrečne države, zgradili ceste, važne železnice in pristanišča, uredili finance, modernizirali pravosodje, povzdignili poljedelstvo in živinorejo in splošno blagostanje. Ni pa se jim posrečilo, da bi se mogli Japonci v večjem številu naseliti v državi. Nasprotno se je preselilo mnogo Korejcev na Japonsko, posebno takih, ki so željni uradniških mest in vladnega blaga.

To so sicer izjeme. V splošnem so morali tudi Japonci uvideti, kakor prej ali slej uvidijo vsi kolonizatorji, da vsa skrb za »materično« dobro podjarmljenega ljudstva ne more zamenjati sovražnja tlačnih in ponižanih. V začetku so Japonci poskusili z istimi sredstvi, ki se jih poslužujejo nekatere evropske države, izdali so kar čez noč odredbe: Korejcev in Koreje ni več — odslej so samo Japonci in Japonska. Korejski jezik je bil preganjan iz vseh šol in uradov; listi so se morali tiskati samo v japonskem jeziku in so bili podvrženi strogi predezenzuri. Vsa višja uradniška mesta v upravi so zasedli Japonci. Generalni guverner je bil neomejen gospodar nad deželo; ogromno število policije, vojske in vohunov je krožilo po deželi, vedno pripravljenih, da v krali zatrejo vsak najmanjši upor. Korejec je bil v svoji domovini državljan druge vrste. — Japonski uradnik je imel polovico več plače, v javnih uradih: na pošti, železnici, carini in drugod je Korejec prišel na vrsto šele takrat, kadar so bili odpravljeni vsi Japonci.

Posledice niso izostale. Pričelo se je veliko izseljevanje posebno izobražencev. Na vsakega Korejca, ki je šel v Tokio iskat službe, je prišlo deset drugih, ki so se izselili na Japonsko, Rusko ali v Ameriko, odkoder so vodili borbo za osvoboditev svoje domovine. V kratkem je po vsej Koreji pričelo živahno narodnostno gibanje in sicer mirno ljudstvo je postajalo odpornejše, v kolikor so bile nasilne metode.

Kmalu po svetovni vojni, ko so vsi narodi upali na resnično osvoboditev, se je tudi v Koreji dvignil ta pokret z vsi silo. Slično kakor Indijci pod Gandhijem so Korejci organizirali »neoborožen odpor« in proglašena je bila neodvisnost države. Na najbolj brutalen način so Japonci v krvi udušili ta poskus. V stotisoče gredo žrtve, ki so takrat padle pod mečem japonskih rabljev in pod ognjem japonskih strojnih pušk. Upor je bil udušen, pa še vedno tli in se pripravlja, da izbruhne z novo, morda še silnejšo močjo na dan.

Kako veliko je nezaupanje Japoncev do Korejcev, kažejo dogodki ob strašnem potresu l. 1923. na Japonskem. Samo v Tokiu so usmrtili nad 3000 Korejcev, ker so se bali, da ne bi izkoristili splošne panike in se masčevali nad svojimi tlačitelji.

Pokret za osvoboditev dežele se je v inozemstvu tako razširil in organiziral, da so v Ameriki nedavno že imenovali »provizorično korejsko vlado«, ki čaka samo na trenutek, ko bodo Japonci morali zapustiti deželo Cozen — Korejo. Po vsej verjetnosti bodo morali še dolgo čakati, kajti Japonska se danes čuti tako močno, da kljub sovražniku v zaledju pripravlja isto ali pa še strašnejšo usodo Mandžuriji, kjer velika japonska vojska žanje krvavo žetev nad Kitajci.

Najstarejši študent umrl

V Bratislavi so te dni pokopali najstarejšega študenta ne samo v Českoslovaški, marveč sploh na svetu. Umrl je 92 letni slušatelj medicinske fakultete Franc Kabina. On je bil nekaj časa advokat, pozneje pa je zopet pričel študirati in je počasi absolviral vse fakultete. Pogreba »večnega študenta« so se udeležili vsi profesorji in akademiki, ki so nosili lep venec z napisom: »Svojemu najstarejšemu tovarišu!«

Zemljepisna karta k boju med Kitajci in Japonci. Spodnji krog označuje ozemlje, kjer se je l. 1904 do 1905 vršila rusko-japonska vojna. Na tem ozemlju so se tudi sedaj pričeli spopadi med Kitajsko in Japonsko vojsko. V teh bojih so bili Japonci zmagoviti in so potisnili Kitajce na ozemlje, ki ga označuje zgornji krog, kjer se sedaj vršijo odločilne bitke ob reki Nonni, posebno pri mestu Čičkar. — Puščica kaže smer japonskega prodiranja v ozemlja, ki si jih hočejo prilastiti in s tem svoje cesarstvo zaokrožiti.

Krvavi dijaški nemiri

Krakow, 17. novembra.

V zadnjih tednih živi Poljska pod vtisi velikih akademskih antisemitskih manifestacij in izgrediv, ki se vršijo še danes v vseh univerzitetnih mestih. Povod so dali predvsem akademiki s svojo zahtevo, da se izvede »numerus clausus« — po katerem sme posamezne univerze obiskovati le določeno število židovskih akademikov, da se ohrani na univerzah poljski nacionalni značaj. Tako je antisemitska mržnja z velikim ognjem zaplamtela in nemiri se še vedno širijo in nadaljujejo.

Do najhujših demonstracij je prišlo v Vilni, njih žrtev je postal katoliški poljski akademik St. Wacławski. Vest o tej tragični smrti se je bliskovito raznesla po mestu in izvala nove nemire ter silno razdražila že itak nemirno mladino. Že v naslednjih dneh se je zbrala v velikem številu in začela razbijati okna judovskih trgovin in delati najhujše nasilnosti. Poulični nemiri so trajali tudi naslednje dni in v spopadih z judovskimi dijaški sta našla smrt še dva akademika, a 43 je bilo bolj ali manj ranjenih. Akademikom so se pri teh izgredivih pridružili tudi razni poulični elementi in tako nemire še povečali. Pogreb tragičnih žrtev se je razvil v mogočno manifestacijo. V Vilnu samem se ga je udeležilo poleg velikih množic meščanov — več tisoč akademikov in dijakov, raznih korporacij, ves univerzitetni profesorski zbor in 25 duhovnikov. Po zadušnici za umrlim Stanislawom Wacławskim se je med popevanjem pesmi: »Jeszcze Polska nie zginęła« razvil mogočen manifestacijski pohod po mestu. Pri tej priliki so akademiki objavili slovesno svojo resolucijo, v katerih zahtevajo, da se Judje gospodarsko in družabno popolnoma bojkotirajo. Protestirajo nadalje najostreje proti strogemu nastopu policije in zahtevajo, da se na vseh univerzah upošteva in izvede »numerus clausus«.

Smrt akademikov v Vilnu je odjeknila v vseh univerzitetnih mestih. Povsod je zavrelo med mladino. Univerze so povsod zaprli, na njih plapolajo črne zastave. V Krakow je dospela nesrečna vest pozno zvečer. Mladina je takoj navalila na judovski oddelke mesta, toda na pritisk policije se je morala raziti. Položaj se je poslabšal tudi v Varšavi, kjer je prišlo do najostrejših spopadov s policijo. Okoli 130 akademikov je bilo aretiranih, univerzitetno poslopje pa najstrožje zastraženo. Predavanja so ukinjena na vseh višjih šolah. Podobno se je dogajalo tudi v Lvovu. Antisemitske demonstracije so zajele tudi zapadno Poljsko. Do velikih neredov je prišlo v Poznaniu, zlasti pa v Sleziji, kjer so se v rudarskih delavskih okrajih demonstrantom pridružili tudi komunisti.

Poljski narod se zaveda nevarnih posledic, ki jih lahko takšni nemiri povzročijo zlasti v času splošne gospodarske krize in nezadovoljnosti. Kajti če po pravici povemo, so danes razmere na Poljskem takšne, da more že majhna iskrica zanetiti velik požar. Te demonstracije akademskih mladine se morejo izpreveriti v prave revolucijske demonstracije, zlasti če upoštevamo razpoloženje Ukrajincev in Belorusov. Zato poljska vlada uvideva, da ni drugega izhoda, kot da zadosti željam in zahtevam mladine in zato se je postavila tudi na njeno stran. So pa tudi te zahteve deloma upravičene in jim z etičnega stališča ni mogoče oporekati; — ne izvirajo namreč iz šovinističnega nacionalizma, ne priča, da so usmerjene samo proti Judom in ne proti drugim narodnostim — gre samo, da se zagotovi višjim šolam poljski, krščanski značaj.

Seveda se naše poljsko ljudstvo in inteligenca dobro zaveda, da metode, ki so povzročile krvave demonstracije, niso prava pot do tega in tudi akad. mladini tako starodavnega kulturnega krščanskega

naroda ne v čast. Isto misel naglašajo tudi rektorji in profesorji v svojih proglasih na mladino, ki naj svoje zahteve legalnim potom izvede in poudarjajo, da bodi mladina tako globoko etično čutečega naroda ne nasilna, marveč viteška.

Tudi na Dunaju so nemiri zadnje dni na dnevnem redu. Pristaši »Hackenkreutzlerjev« med akademiki so pred dnevi prišli na univerzo oboroženi in izgnali ne samo žide, ampak tudi akademike, ki pripadajo drugim organizacijam. Nemiri se ponavljajo skoraj vsak dan. Pred univerzo je stalno močna četa stražnikov.

Dunajska vlada se je posvetovala o teh neprestanih krvavih pretepih in prosvetni minister dr. Čermak je izjavil, da bo vlada morala spremeniti zakon o avtonomijah univerz. Bolj čudno ozadje imajo demonstracije visokošolcev

v Inomostu.

Ko je pred par dnevi prišel profesor kemije na medicinski fakulteti dr. Henge v predavalnico in hotel pričeti s predavanjem, so pričeli slušatelji žvižgati in demonstrirati in je profesor moral oditi. Motivi te demonstracije pa so povsem svojevrstni. Dr. Henge je znan strokovnjak, obenem pa strog profesor, ki od svojih slušateljev pri izpitih zahteva tudi dovolj znanja. Za lenuhe pri njem ni kraha. Demonstrirali pa so menda ravno lenuhi, ki so pri zadnjih izpitih padli.

Zlato v Avstriji

Nedavno je časopisje prineslo kratko vest, da nameravajo v svrhu omiljenja brezposelnosti pričeti tudi v Avstriji znova z izkoriščanjem zlatih rudnikov.

Avstrijske Alpe imajo v resnici precej rude, ki vsebuje zlato. Zlata ruda se nahaja predvsem v alpskem pogorju, južno od Gasteina in v Visokih Turah. Te pokrajine so nekdaj slovele kot največja ležišča zlata v Evropi. Ze stari Rimljani so tu kopali zlato. Ko so se v zadnjih letih ledeniki stopili, so našli na več rudnikov iz rimskih časov. Najbolj je kopanje zlata v teh pokrajinah cvetelo v 16. stoletju. Mnogo znanih avstrijskih rodbin je takrat obogatelo in še danes uživajo sadove svojih prednikov, ki so bili lastniki zlatih rudnikov. Pozneje je pridobivanje zlata postalo zelo drago in nerentabilno ter so rudniki drug za drugim prenehali z obratovanjem. Ostal je samo še rudnik v mestu Rauris, v katerem so delali vse do l. 1923.

Avstrijska ruda, iz katere pridobivajo zlato, vsebuje na tono po 5 gramov čistega zlata. V največjih svetovnih rudnikih v Afriki pa samo 4 do 4 in pol grame na tono. Pridobivanje zlata pa je v Afriki radi tega rentabilno, ker so delavne moči izredno poceni. V poslednjem času se je razmerje tudi v Evropi spremenilo: na eni strani je cena zlata zelo visoka, na drugi pa je brezposelnost zelo velika. Zato vesti o obnovitvi zlatih rudnikov v Avstriji, Nemčiji in drugih evropskih deželah niso brez vsake podlage.

Ponarejevalci poštne znamke

Na Dunaju so prijeli družbo ponarejevalcev, ki so v velikih množinah izdelovali poljske znamke. Pri njih na našli 3000 pol izdelanih znamk po 25 grošev, koliko so jih pa že razpečali, bo težko dognati. Zdi se, da so izdelovali znamke in kolke tudi drugih držav in vodi policija v tem pravcu obsežno preiskavo. Ponarejevalci so trije židi.

Prva seja nove Zbornice za TOI

Ljubljana, 20. novembra.

Danes dopoldne se je vršila prva plenarna seja nove Zbornice za TOI, kakor je bila spreminjena s odlokom trgovinskega ministrstva. Po log konstituiranja Zbornice so bili na dnevnem redu važni referati o novem obrtnem zakonu, ki je bil razglašen 7. novembra in ki stopi v veljavo 9. marca 1932.

Ob 9 je zbornični predsednik Ivan Jelačin ml. otvoril plenarno sejo, katere so se udeležili skoraj vsi zbornični svetniki. Pozdravil je prisotnega bana dr. Marušiča in se nato spomnil gg. zb. članov, ki so dolgo vrsto let sodelovali v Zbornici in s svojo iniciativnostjo, nasveti ter opozorili podpirali Zbornico v izvrševanju zakonitih dolžnosti ter v prizadevanjih za povzdigo gospodarstva. Posebno velja zahvala bivšemu g. podpredsedniku Ivanu Ogrinu, ki si je v teku svojega 19letnega udeleževanja v Zbornici s svojo marljivostjo in iniciativnostjo pridobil trajnih zaslug. Enako se zahvaljuje tudi ostalim bivšim gg. članom za njih trud ter želi, da Zbornico še nadalje podpirajo. Nato je pozdravil nove imenovane zbornične člane. S prvega sestanka novo imenovane zbornične uprave je bila odposlana udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju. Nadalje so bili odposlani pozdravni brzojavi ministrskemu predsedniku, trgovinskemu ministru, novo imenovanemu ministru financ ter ministrom ožjim rojakom.

Nadalje je omenil celo vrsto dogodkov, preko katerih Zbornica ne more iti molče. Predvsem je omenil novi obrtni zakon, o katerem so bili na seji podani pregledni referati. Zaradi očevoznosti gradiva pa bodo o tem razpravljali tudi seje odsekov, ki se bodo vršile v prvi polovici drugega meseca. Opozarja na važen moment v okviru zakona o obrtni, to je na odredbe glede zbornic. Naša Zbornica in naše gospodarstvo nimata poudara za razdvajanje; spremembe dosedanjih sestavov zbornice se namreč lahko izvršijo glede razdruženja ali spojitve posameznih odsekov s tredit trgovinskega ministrstva, in sicer v roku treh mesecev, če so bili do dneva objavljenja zakona že sprejeti v zborničnih odsekih zadevni sklepi kakor tudi pri večini obveznih ali svobodnih organizacij. Naša Zbornica naj vrši kot slovenski gospodarski parlament svojo izvršeno nalogo, da pospešuje interesno solidarnost vseh treh glavnih panog našega gospodarstva. Obrtno se je pečal s tako zvano omejeno krizo, ki je le refleksi vse naše gospodarske stike in je v najožji zvezi s svetovno gospodarsko krizo.

Ob zaključku svojega pozdravnega govora je podčrtal predvsem željo, da se v vsaki panogi našega gospodarstva varuje čim širša samouprava ter daje čim večja razvojna možnost. Njegova tendenca je, da se varuje solidarnost našega celega gospodarstva, katerega interesi so medsebojno tako prepleteni in povezani, da eden brez drugega ne more uspešno delovati niti napredovati. Treba je, da se s svojim stvarnim delom oddolžimo našemu gospodarstvu.

Po otvoritvenem govoru predsednika g. Ivana Jelačina, ki ga je sprejela zbornica s vihranim odobravanjem, je povzel besedo ban dravske banovine g. dr. Drago Marušič, ki je dejal (po poročilu Agencije Avale):

Visoka zbornica! Ko iskreno pozdravljam novo imenovane člane Zbornice za TOI, bi želel predvsem dotakniti se enega glavnih razlogov, da je prišlo do imenovanja novih članov. Nesporno je, da moramo po 6. januarju 1929 v naši državi povsod in v vseh panogah javnega življenja ubrati nova pota, začeti novo življenje. Zato je potrebno, da se vse važne institucije zavedajo novega časa in potrebo je tudi, da delujejo v zmislu manifestacije od 6. januarja 1929.

Ko to poudarjam, obenem opozarjam vse novo imenovane člane visoke zbornice, da se zavedajo velikih nalog, ki jih imajo pred seboj. Zbornica za TOI je najvažnejša institucija v dravski banovini, na drugi strani je pa dravska banovina valed svoje gospodarske strukture in svoje zemljepisne lege ena najvažnejših banovin v državi. Zato so naloge te naše zbornice mnogo večje, mi moramo biti vzor zbornicam drugih banovin. Najhujše je v dobi težke gospodarske krize in posebna dolžnost naših narodno-gospodarskih predstavnikov je, da pomagajo prebroditi težke čase krize. Pozivam vas k delu in vam čestitam k imenovanju, obenem pa izražam željo, da bi v tem velikem zgodovinskem času delovali ne samo v procvit banovine, temveč tudi države v zmislu manifesta Nj. Vel. kralja. (Govor bana je bil sprejet s spontanim in priročnim odobravanjem.)

Banu se je zahvalil novi zbornični podpredsednik g. Konrad Elsbacher. Za njim se je zahvalil za imenovanje tudi zbornični podpredsednik g. Engelbert Franchetti ter izjavil o novem obrtnem zakonu, da ga je obrtnosti sprejelo z veseljem, saj je položil temelje za zaščito obrti. Zbornica je nato z odobravanjem vzela na znanje, da se izrazi zahvala Nj. Vel. kralju, ministrskemu predsedniku, trgovinskemu ministru, bivšim trgovinskemu ministrom, redaktorju dr. Pavletiču in Arancickemu ter vsem, ki so sodelovali v Zbornici. G. Josip J. Kavčič je izrazil svoje zadoščenje, da so prišli v Zbornico zastopniki organizacij, ki so bili svoječasno izvoljeni v Zbornico. V sedanjem času pa ne smemo misliti samo na svoje stanovske interese, temveč je treba motriti naše gospodarstvo v celoti: ne samo posamezne stanovne, temveč celokupnost. Prosil je bana za naklonjenost in stike s gospodarstvenimi krogi. Apeliral je na nove poslanke, da ne zastopajo samo interesov svojih okrajev, ampak tudi interese slovenskega trgovanja. Kavčič se je zahvalil za njegove besede zb. svetnik Anton Krejči.

Konstituiranje odsekov

Govorom so sledile volitve podnačelnikov odsekov, finančnega odseka, preglednikov računov ter odseka za obrtno pospeševanje. Za podnačelnike so bili izvoljeni: v trgovski odsek Josip J. Kavčič, v obrtni odsek Jakob Zadavec in v industrijski odsek Anton Krejči. V finančni odsek so bili izvoljeni vsi člani predsedstva ter od vsakega odseka dva člana: za trgovski odsek Stane Vidmar in Ferdinand Pinter, za obrtni odsek Fran Kavčič in Jakob Zadavec, za industrijski odsek ing. Jože Jelenc in Franc Heinrihar; nadalje so v tem odseku člani predsedstva Ivan Jelačin, Konrad Elsbacher, Engelbert Franchetti in Dragotin Hribar. Za preglednike računov so bili izvoljeni: Josip Lavtinar (trgovski odsek), Milko Krapež (obrtni odsek) in Ignacij Ferjančič (industrijski odsek). V biro upravo odseka za obrtno pospeševanje so bili izvoljeni vsi člani predsedstva, vsi člani obrtnega odseka, iz trgovskega odseka Josip J. Kavčič in iz industrijskega odseka Anton Krejči in Franc Sirc. V ožji izvrševalni odbor tega odseka so bili poslani Ivan Jelačin, Engelbert Franchetti, Jernej Golzar, Fran Kavčič, Josip J. Kavčič in Franc

Novi obrtni zakon

Prvi referat o določbah novega obrtnega zakona glede nastopa in izvrševanja obrtovi je imel zb. tajnik dr. Pretnar. Novi obrtni zakon je tak, da daje legalnemu obrtovanju toliko zaščite, kakršne v večjem obsegu ne nudi noben obrtni zakon drugih držav. Obrtna opravila se dele v dve glavni skupini: obrti, za katerih izvrševanje je potrebno pooblastilo, in obrti, za katere je potrebno dovoljenje (doležle koncesije). Pogoji za nastop obrtovi so v glavnem isti, kot so bili doslej. Nove so odredbe glede obrtnega dela zadrug. Glede koncesioniranih obrtovi je važno, da tiskarstvo ni več koncesionirana obrt in za večje število koncesioniranih obrtovi je predpisana položitev kavicije. Pridobljene obrtne pravice ostanejo v veljavi tudi potem, ko bo uveljavljen novi zakon.

Zb. tajnik dr. Ivan Plesse je poročal o socialno političnih določbah novega zakona o obrtni. Iz zakona je razvidno, da so zelo natančno določeni socialno politični odnosi med obrtniki, trgovci in industriji ter pomožnim osebjem. Novi zakon ima to dobro stran, da so v njem izbrana skoraj vsa socialna politična določila, ki so bila doslej raztresena v raznih zakonih, naredbah in uredbah. Novi zakon vsebuje določbe o odpiranju in zapiranju obratovališč, o službenih pogodbah in o kolektivnih pogodbah. Novi zakon ureja službeno razmerje med delodajalci ter pomožnim osebjem glede odgovornosti in konkurenčne prepovedi. Novi zakon predvideva tudi obvezno socialno zavarovanje trgovcev in obrtnikov. Ker zakon prepušča nekatera važna vprašanja v rešitev ministrstvu, oziroma banu, bo morala Zbornica staviti še konkretne predloge glede ureditve teh vprašanj. Nove določbe glede ambulante trgovine in zbiranja naročil po polnikih, so le deloma boljše, kakor doslej in bo treba staviti važne predloge.

Konceptni adjunkt dr. Jure Koce je referiral o odredbah o zaščiti domačega dela in podjetnosti v novem obrtnem redu. Opozarjal je na važno načelo, da naj država in samoupravna telesa naračajo pri domačih podjetjih. Pozornost moramo obrniti tudi izplačilu dobav. Če se izplačilo ne izvrši v roku treh mesecev, mora plačati država zakonite zamudne obresti. Poleg določb obrtnega zakona je treba spremeniti tudi zakon o državnem računovodstvu. Zlasti važno je to delo sedaj, ko vidimo, kako vse države stremijo za ohranitev notranjega trga. Zato morajo biti določbe o dobavah take, da omogočajo udeležbo tudi malim ljudem. Govornik se izreka za decentralizacijo dobav in proti državni privilegirani konkurenci pri privatnih iniciativah (sleučaj državne tiskarne v Belgradu). Kavicije naj se vračajo pravočasno. Od Privilegirane izvozne družbe, ki ima nalogo krepitve cen, zahtevamo, naj upošteva tudi gospodarske interese drugih pokrajin. Gospodarska politika mora biti splošna. Za nas pridejo v poštev vino, živila, perutnina, les itd. Računajo, da je v teku enega leta izgubila naša lesna industrija na renti 100 milijonov Din. Višjo obremenitev v znesku 80 do 90 milijonov Din predstavlja za našo banovino novi žitni režim. Te izgube 190 milijonov Din ne moremo nikjer nadoknaditi. Zato so potrebni nujni ukrepi. Tarifna politika naj bo elastična in naj zmanjša nepotrebni uvoz. Naša trgovinska bilanca z Avstrijo je bila letos pasivna za 56 milijonov Din in Avstrija nam ni dajala deviz za naše izvozno blago. Zato je upravičena plačila zapora za Avstrijo. H koncu je omenjal propagando za domače izdelke, ki bi bila potrebna tudi pri nas.

Zb. konzulent Franc Žagar je poročal o strokovnih organizacijah in položaju zbornic oziroma na določbe novega obrtnega zakona. V zakonu je uveljavljen sedaj kolektivni sistem obrtnih zadrug, kar ne ustreza do celote potrebam našega obrtništva. Z novim zakonom je delokrog zbornic zelo razširjen, saj določa sodelovanje zbornic glede obrtnih pravic in nadzorstva nad zadrugami. Novost pa je ta, da se bodo volitve vršile sedaj potom zadrug.

Za skupne zbornice

Za njim je zb. svetnik Josip Rebek ugotovil, da je 80letna praksa Zbornice pokazala, da je splošno delo močnejše, koristno in potrebno. Posebno v povojni dobi je bila ta potreba velika. Veak gospodarski separatizem je zgrešen in zato je treba obvarovati zbornico in kontinuiteto njene delovanja v celoti in jo spopolniti za potrebe današnjih dni. Zato se naj Zbornica izreče za ohranitev skupnih zbornic, ki edine s svojim strokovnim delom lahko uspešno zastopajo interese vsega gospodarstva. Nato je Zbornica soglasno sprejela to-le njegovo resolucijo:

»Novo imenovana Zbornica za TOI v Ljubljani se ob svojem prvem sestanku v smislu § 393 št. 2b novega obrtnega zakona izreka za ohranitev dosedanje oblike skupne zbornice, ker da je edino ta oblika možnost za vodstvo enotne in smotrne gospodarske politike.

Osemdesetletna izkušnja dokazuje, da more samo skupna zbornica kot predstavništva gospodarstva solidarnosti v polni meri izpolnjevati po zakonu ji pripadajoče naloge in s pridom vršiti posvetovalno službo v gospodarskih vprašanjih. Gospodarski interesi posameznih panog so med seboj tako povezani, da je njihovo enotno in solidarno zastopanje močnejše samo v skupnih zbornicah. Posebno smatramo, da je to potrebno v dobi sedanje težke gospodarske krize, ko zahtevajo prilike, da se delovanje zbornic stopnjuje v svoji intenzivnosti do največje mere, da se omilijo težkoče in nepravilnosti, ki težijo naše gospodarstvo.

Po sporočilu g. predsednika se bo vršila prihodnji petek konferenca vseh skupnih zbornic v naši državi, torej brez belgrajskih. Pozval je vse člane Zbornice, da pri tej konferenci sodelujejo. Zb. svetnik J. Lenarčič je stavil predlog, da se naj ostanje poseben odbor, ki bo proučeval sedanjo gospodarsko krizo in predlagal vladi kakor parlamentu nasvete glede omiljenja krize. V ta odbor je bilo izvoljenih 15 gospodov.

G. Zadavec je predlagal ustanovitev posebnega sosveta za obrtniško pospeševanje v Mariboru.

Ob 12 je predsednik Ivan Jelačin zaključil sejo.

Seja obrtno-pospeševalnega odseka.

Po plenarni seji se je vršila seja Zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici. Na tej seji je bil za predsednika ponovno izvoljen g. Ivan Jelačin, za podpredsednika pa g. Josip Rebek. Nato je zbornični tajnik dr. Pretnar poročal o prireditvah zavoda, ki jih bo imel do konca l. 1931, predavanja, tečaje itd. V razgovoru o glasilu zavoda je prevladovalo mnenje, da naj zavod še naprej izdaja glasilu »Jugoslovanski obrtnik«. (Op. ur.: S tem je dokazana potreba tega glasila, proti kateremu so se iz osebnih in drugih vzrokov zavzemali nekateri gospodje, ki sedaj nimajo proti glasilu ničesar več, lo pa samo zato, ker je sedaj v njih rokah. To je najlepše zadoščenje bivšim zb. svetnikom.)

201 pašniške in gozdne zadruge v Sloveniji. V smislu zakona o likvidaciji agrarne reforme iz meseca junija letos sta bili doslej v Sloveniji vpisani v zadržni register 202 zadruge. Sedaj pa sta bili vpisani še dve zadruzi: Pašniška in gozdna zadruga v Planini pri Raketu, r. z. z o. z.; pašniška in gozdna zadruga v Mačah, občina Preddivor, r. z. z o. z. — Nadalje je bila vpisana v zadržni register: Vodovodna zadruga v Cerkljah ob Krki, r. z. z o. z.

Povečanje nominala delnic. Dolnolendavska hranilnica, d. d. objavlja, da morejo delničarji zavoda v smislu sklepa obnega zbornice delničarjev z dne 16. aprila žigosati svoje delnice na nominalno vrednost 400 Din (doslej je znašala nominalna vrednost delnice 200 Din). S tem je zvišana delniška glavnica zavoda od sedanjih 0.5 milj. Din na 1 milj. dinarjev.

Borza

Ljubljana, 20. novembra.

Denar

V današnjem deviznem prometu je bil javljen tečaj dinarja v Curihu 9.05. Na naših borzah so bili tečaji razen Curiha, ki je ostal nespremenjen, in Prage, ki se je uvrstila, nespremenjeni. Promet je bil srednji in je vse zaključene devize dala Narodna banka.

Ljubljana. Amsterdam 2268.28—2275.12, Bruselj 784.01—786.37, Curih 1098.45—1101.75, London 209.11—216.61, Newyork 5628.13—5645.13, Pariz 221.14—221.80, Praga 167.51—168.01, Trst 288.52 do 294.52.

Zagreb. Amsterdam 2268.28—2275.12, Bruselj 784.01—786.37, London 209.11—216.61, Milan 288.52 do 294.52, Newyork kabel 565013—566713, ček 562813—563513, Pariz 221.14—221.80, Praga 167.51 do 168.01, Curih 1098.45—1101.75. — Skupni promet brez kompenzacij 5.5 milj. Din.

Belgrad. Amsterdam 2271.15—2275.72, Berlin 1375.5—1377.5, Bruselj 784.01—786.31, Curih 1098.45 do 1101.75, London 209.11—216.61, Newyork 5628.13 do 5645.13, Pariz 221.14—221.80, Praga 167.51 do 168.01, Milan 288.52—294.52.

Curih. Belgrad 9.05, Pariz 20.13375, London 19.335, Newyork 514.37, Bruselj 71.30, Milan 26.5250, Madrid 48.80, Amsterdam 205.52125, Berlin 122.15, Stockholm 105, Oslo 104, Kopenhagen 104, Sofija 3.72, Praga 15.25, Varšava 57.50, Budimpešta 90.025, Atene 6.50, Carigrad 2.48, Bukarešta 3.07, Helsinkfors 10.

Vrednostni papirji

Tendenco je bila danes v Zagrebu neenotna. Vojna škoda je bila nekoliko čvrstjeja, dočim je bila za ostale papirje slabšeja, posebno za 7% dolarske papirje. Do zaključkov je prišlo samo v promptni škodi (400 kom.) in 7% Bleru (7000 dol.). Nekaj več prometa je bilo kakor običajno na belgrajski borzi, kjer je bila tendenca tudi deloma slabšeja. Prometa je bilo: 7% inv. pos. 5000, begl. obv. 90.000, voj. škoda 100 kom., 8% Bler. pos. 1000 dol. in 7% pos. Drž. hip. banke 1000 dol. Poleg tega je bilo zaljubljenih še 5 delnic Nar. banke.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 68 bl., 7% Bler. pos. 62 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 62.50 den., agrarji 31.50—32, vojna škoda ar. in kasa 276—277 (276, 277), 8% Bler. pos. ar. in kasa 65.50—67, 7% Bler. pos. ar. in kasa 56—57.25, 7% pos. Drž. hip. b. 59—65, 6% begl. obv. 42.50 den.

Belgrad. Narodna banka z. 4.900, 7% inv. pos. 64—65.50 (64), agrarji 31—34, vojna škoda 275 do 277, 11. 275 bl. (275), 6% begl. obv. 43.50—44.25, 8% Bler. pos. z. 67, 7% Bler. pos. 60 bl., 7% pos. DHB z. 63.

Dunaj. Don. sav. jadr. 9.50, Wiener Bankverein 11.70 Escomptes. 117, Zivno 79.75, Alpine 12.22, Trboveljska 26.50, Leykam 1.70.

Žitni trg

Novi Sad. Vse nespremenjeno. Tendenco nespremenjena. Promet: 31. vag.

Sombor. Vse nespremenjeno. Tendenco nespremenjena. Promet 95½ vag.

Budimpešta. Tendenco čvrsta. Promet živahen. Pšenica dec. 11.50—11.72, zaklj. 11.72—11.74, marec 11.46—12.78, zaklj. 12.75—12.76, Rž marec 13.90—14, zaklj. 14—14.02, Koruza maj 14.38—14.60, zaklj. 14.55—14.60.

Winnipeg (začetni tečaji). Pšenica dec. 64.5, marec 69, maj 69.875.

Chicago (začetni tečaji). Pšenica marec 62, maj 64, julij 64.125, dec. 59.375, Koruza marec 47.5, maj 49.125, julij 50.75, dec. 44.75, Oves maj 20.125, dec. 20.75, Rž maj 55.50.

Živila

Mariborski svinski sejem dne 20. novembra. Na trg je bilo pripeljanih 190 svinj. Cene so bile: mladi prešiški 5—6 tednov 36—60, 7—9 tednov 80 do 100, 3—4 mesece 150—240, 5—7 mesecev 300 do 400, 8—10 mesecev 450—500, 1 leto 600—750 Din za komad. 1 kg žive teže 5—6, 1 kg mrtve teže 7 do 10 Din. Prodanih je bilo 98 svinj.

Kranj

Mohorjeve knjige so dospele. V župni pisarni se prične deliti letošnje knjige Družbe sv. Mohorja v nedeljo 22. novembra ob 11. po deseti sv. maši. Knjige se bodo dobile še nadalje dne. Obenem se takoj sprejemajo naročila za prihodnje leto.

Članom zadruge Jugoslovanska tiskarna, r. z. z o. z. v Ljubljani.

Vabilo na redni občni zbor

ki bo 3. dec. 1931 ob četr na pet popoldne v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne.

Spored:

1. Čitanje zapisnika zadnjega obnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za bilančno leto 1930/31.
4. Volitev tretjine članov načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Gospod

kateri je dne 31. januarja 1931 kupil pri podpisani tvrdki 1 krožnik, 1 vrč iz cinkaste pozlačene kovine, se prosi, da odda naslov na Konrad Kager, pasar, zlatar in optik, Celje.

Šah

Zanimanje za šah je pri nas posebno po blejskem turnirju zelo naraslo. Da ustrežemo ljubiteljem šaha, bomo vsak teden v posebni rubriki informirali svoje bralce o šahovskih dogodkih sveta in o dogodkih našega domačega šahovskega življenja, ki je pri nas v Ljubljani sicer živahno, toda žal precej primitivno zaradi pomanjkanja organizacije. Obenem bodo objavljene v te rubriki tudi partije, predvsem iz moderne turnirške prakse, ki bodo s pomočjo glos tudi začetnikom omogočile vpogled v moderno šahovsko umetnost.

Za danes prinašamo partijo Colle: dr. Tartakower iz blejskega turnirja, ki stoji kot šahovska prireditelj tega leta še vedno na prvem mestu. V partiji se nam kaže izvrstna igra Tartakowerja, ki je v zadnjih kolih blejskega turnirja prišel v silno formo. Igrana je bila v XXI. rundi blejskega turnirja.

Igra z damskim kmetom.

Beli: E. Colle. Črni: Dr. S. Tartakower.

1. d4, d5. 2. Sf3, Sf6. 3. e3. (Colle igra svoj sistem, v katerem hoče izvesti potezo e3—e4. Črni zato v naslednji potezi ne igra kmeta na e4, ampak razvije preje tekača na f5, da belemu izvedbo poteze e3—e4 otežkoči in dobi s tem sigurnejšo igro kot po potezi e4.) 3. ... f5. 4. Ld3, Lg8. 5. Se5, e6. (Črni se je odpovedal dvema tekačema, za kar pa dobi boljši razvoj in h linijo, kar belega dovede do oslavitve kraljevskega krila.) 6. Sg6, hg6. 7. Sd2, e5. 8. e3, Se8. 9. De2, De7. 10. g3, Lg6. 11. de5, Le5. 12. e4—0—0. 13. 0—0, Tad8. 14. Kg2, d4. (Črni je bolje razvit in iniciativa je prešla nanj. Z zadnjo potezo privede v partijo zapletljaj.) 15. Sb3, de3! (Če beli sedaj igra Se5, bi črni odgovoril s Sd4 in De5: ter bi odbral beljšo pozicijo.) 16. be3, Se5. 17. Lf4, g5! (Črni s tem svojega nasprotnika prisili menjati enega tekača, ker tekač na d3 vst. 18. Le5, De5. 19. f4. (Interesantna poteza! Če bi beli kril kmeta c3 s Tac1, bi sledilo g4 in črni bi imel radi slabih belih kmetov pozicije prednost. Colle zato žrtvuje slabega kmeta za napad.) 19. ... g4. 20. g4, De3. 21. Tf3. (Colle sedaj preti z e4—e5 preiti v nevaren napad, kar pa Tartakower s fino potezo prepreči.) 21. ... Sh5! (Črni grozi dvakrat vzeti na d3 in vleči nato Sf4:+) 22. Kh1, Lb6. 23. Tac1, Df6. 24. Te1, g6. 25. e5, Dh4. 26. Dg2. (Beli bi moral igrati Le4.) 26. ... Dd3! (S to žrtvijo kvalitete dobi črni močan napad, katerega odbrži do konca.) 27. Dd3, Sf4. 28. De4, g5. 29. Tg3, Sg6. 30. Dg2. (Menjava kralje ne bi bila dobra, ker je kmet na e5 zelo slab.) 30. ... Ld8. 31. Te1, Sf4. 32. De4, Kg7. 33. Sd2, Th8. 34. Sf1, Lb6. 35. Df3. (Boli bi bilo vleči trdnjavo e1. Sedaj beli izgubi kvalitete in s tem pospeši konec, zanj že itak slabo stoječe partije. Črni sedaj konča s efektivnim napadom.) 35. ... Sh5. 36. Te2, Sg3:+. 37. Sg3, Df4. 38. Dd3. 39. Th3. 40. Te2, g4. 40. De3, Ld4. 41. Dd3, Le5. 42. De4, Dg5. 43. Te2, Th2: + in beli se uda, ker n' Kh2: sledi Dh4 + in Dh3 mat.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sobota, 21. novembra: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče. — 17.00 Salonski kvintet. — 18.00 Viktor Pirmat: Zumberški uskok. — 18.30 B. Hrovat: Knjiga ljudske izobrazbe. — 19.00 G. Orthaber: Angleščina. — 19.30 Prof. L. Namor: Spoznavanje manufaktur, blaga. — 20.00 Koncert »Ljubljanskega šramel kvarteta: Sodelujejo gg. dr. Ivan Karlin (1. gosli), Božidar Groblacher (2. gosli), Vladimir Prinčič (harmonika), Viktor Deželja (kitara). Pesmi poje Joža Likovič. — 21.00 Salonski kvintet.

Nedelja, 22. novembra: 9.30 Prenos cerkvene glasbe. — 10 P. dr. R. Tominec: Galerija slovenskih konvertitov. — 10.30 Reportaža iz Narodnega muzeja v Ljubljani. — 11 Ob 25letnici smrti Simona Gregorčiča, govori prof. Ivan Dolenc; Gregorčičeve pesmi poje Akademski kvartet. — 12 Čas, dnevne vesti, plošče. — 15.15 Dekliške ura: Prijateljstvo (gd. A. Lebar). — 15.45 Gd. Lovra: Samospevi s citirami. — 16.15 Zabavni kotiček. — 16.40 Plošče. — 17 P. Claudel: »Menjava« — drama (ljubski oder). — 20 Koncert »Sloga«: godbe na pihala: Fucik: Triglav, koračnica; Titi: Ouverture po slov. napevih; Parma: Pozdrav z Gorenjske, valček; Smetana: Dalibor — operni potpourri; F. Wagner: Cvetke pošiljam tebi, pesem; Ant. Tosca: Pomlad, jaz in ti — pesem; Fantazija na Moniuszkove teme; Sedy-Bardorfer: Slovenske pesmi — potpourri; Bonjaski pridejo — koračnica. — 21 Nemški potu: joči dijakii pojejo vesele nemške narodne pesmi. — 21.45 Plošče. — 22 Čas, dnevne vesti. 22.15 Salonski kvintet.

Drugi programi

Nedelja, 22. novembra.

Belgrad: 11 Narodne melodije. — 12.30 Koncert Radio-orkestra. — 17.30 Narodne pesmi, poje gosp. Boško Nikolić. — 18 Cerkevni koncert. — 20 Vokalni koncert. — 20.30 Simfonični koncert. — 22 Koncert Radio-orkestra. — Zagreb: 11.30 Plošče. — 17 Plesna glasba. — 20.30 Simfonični koncert. — 22.10 Lahka glasba. — Budimpešta: 11 Katoliško bogoslužje. — 14 Radio-orkester. — 17 Koncert vojaške godbe. — 18.50 Pianinski koncert. — 19.55 Komedia. — 21.25 Jazz, ciganska glasba. — Dunaj: 11.45 Zabavni koncert. — 13.30 »Cavalleria rusticana«, opera (plošče). — 20.05 »Prine Friderike«, igra. — 22.40 Večerni koncert. — Rim: 10.15 Religiozna glasba. — 21 Pester koncert. Komedia. — Milan: 10.50 Religiozna glasba. — 12.30 Pestra glasba. — 20.35 »Cavalleria rusticana«, opera. — 22 »Pagliacci«, opera. — Berlin: 20 »Mi hočemo pomagati«, govori državni kanceler dr. Brüning. Večerni koncert. — Stuttgart: 20.20 Igra. — 21 Posmrtnice, pesmi. — London: 21 Religiozna glasba. — 22.05 Orkestralni koncert. — Barcelona: 13.30 Radio-kester. — 19.40 Pesmi. — 20.15 Radio-orkester. — Toulouse: 20.45 Koncert vojaške godbe. — 21 Argentinski koncert. — 22 Koncert orkestra. — 22.15 Violončelo. — Praga: 19 Poljudni večer. — 20.30 Večerni koncert. — 21.30 Kvartet.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

(Začetek ob 20.)

Sob

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1/30 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 1/30 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo v lino. Za odgovor znamko! Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo!

Službe iščejo

Mladenič
priden in pošten, vajen vseh del — išče službo slapca ali kaj sličnega. M. M. Dobrunje p. Hrušica.

Službodobe

Vajenec
za krojaško obrt, se takoj sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Medvešek Anton, krojaštvo, Trbovlje.

Mizar, pomočnik
se takoj sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Ant. Gramte, izdelovatelj harmonijev, Medvođe 18.

Pouk

Čamerlikova šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. Concessionirana. Prospekt št. 16 zastoji. Pišite ponil

Šoferska šola
oblastveno concessionirana, I. Gaberšček, bivši komisar za šoferske izpite, Ljubljana, Dunajska cesta 31.

Objave

Razglas o licitaciji.
Krajevni šolski odbor v Makolah pri Poljčanah, razpisuje za napravo 14 štirisedeznih šolskih klopi ponudeno licitacijo za dan 8. decem. t. l. ob 8. uri v sili. Pogoji, kot tudi skico klopi se dobi pri kraj. šolskem odboru v Makolah. Ponudbe je poslati do vstetega 7. dec. t. l. Načelnik.

Stanovanja

Sostanovanka
se sprejme. Naslov se izve pri Reza Kostevšek, Mestni trg 9/III.

Več stanovanj
krasnih, svetlih in zračnih se odda v Zg. Šiški pri Burič, Kosova cesta.

Stanovanje
v novi hiši, 2 sobi, kuhinja, drvarnica, 50 m vrta, se odda za 300 Din mesečno. Cesta dveh cesarjev nasproti št. 14.

Podstrešno sobico
snažno, tik magistrata, oddam takoj z vso oprebo, najraje dijaku visokošolcu, kateri bi bil pripravljen instruirati učenca IV. razr. osnov. šole. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.674.

Stanovanje
dvosobno, pritlično — z vsemi pritlikinami takoj oddam, Glinška ul. 6.

Vnajem

Vrt
se odda v najem v Ljubljani. Pismene ponudbe upravo »Slovenca« pod na upr. »Slovenca« pod »Vrt v mestu« št. 13.694.

Mlekarna
v sredini mesta, se takoj odda proti odkupu inventarja. Naslov v upravi pod št. 13.698.

Glasba

Dva harmonija
pripravna za pevsko društva, ceno naproday — tudi na obroke. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Lira« št. 13.671.

SLAŠČIČARNA PELICON

Wolfsova ulica

priporoča za **Miklavža** bogato zalogo bonbonjer, čokoladnih punčk, muck itd. posebno pa izvrstno čajno pecivo in razne druge slaščice lastnega izdelka po najnižjih cenah.

Posestva

Gostilna
na prometnem kraju z lepimi prostori, blizu Maribora, se radi boleznitakoj proda. — Naslov v upravi »Slovenca« v Mariboru.

Hiša
skoraj nova tristanovanska v Ljubljani v šentpeterskem okraju, naproday. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.598.

Hiši
dve novozidani, z dvema stanovanjima, takoj naproday. Cena po 80.000 Din. Vprašati: Studenci, Radvanjska cesta 6.

Enodružinska hiša
z lepim vrtom, gospodarskim poslopjem, se prodaja. Maribor, Pobrežje, Nova ulica 7.

Enonadstropna hiša
z večjim vrtom v sredini Maribora naproday. — Ugodni plačilni pogoji — odnosno vrt v najem. Naslov v upravi »Slovenca« v Mariboru.

Stavbno parcelo
v Ljubljani ali okolici — kupim. Plačam v gotovini takoj. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Stavbišče« št. 13.702.

Kupimo

Novejša hiša

s sadovnjakom in zelenjadnim vrtom se prodaja v Kranju. Vpraša se pismeno pri upravi »Slovenca« pod zn. »Prijeten dom« št. 13.723.

Srečke, delnice, obligacije
kupiše Uprava »Merkur«, Ljubljana — Selenburgova ulica 6 II. nadstr.

Kupimo

več vagonov lepih prvovrstnih

jabolka, kanada
Štajerska sadjarska zadruga v Mariboru

Avto-plašče

nerabne, do 10 kg težine komad, kupujem. Dopise na upravo »Slovenca« pod »Avto-gume« št. 13.592.

Prodamo

Seno
zdravo in suho prodaja L. Nuschak, Bos. Dubica.

Oves
hrbovski, večjo množino, se dobi po nizki ceni pri Janko Klun, trgovec v Prevaljah.

Cvetlični med
lepe rumene barve, 150 kg, naproday. Cena po dogovoru. Jos. Kraker, Kočevska Reka.

Jabolka
plemenita, primissima 4. prima 3, sekunda 2, tertia 1 Din za kg razpošilja Postržin, Krško.

Gostilna
v centru Zagreba, z vsem gostilniškim, kuhinjskim inventarjem, sodi, zalogo vina, prodam radi preselitve v lastno hišo za Din 50.000. Sigurna eksistenca. Odgovarjam samo resnim reflektantom. Neža Burjak, Zagreb, Boškovičeva 17.

Štajerska namizna

jabolka
prodaja Gospodarska zveza

Stroj
za mešanje testa (Knetmaschine) se prodaja. Poizve se pri »Orient«, Dunajska cesta št. 14.

Pletilni stroj
za nogavice, znam. »Diamant«, št. 10 se prodaja pod ceno pri g. Murnik, Lesce, Gorenjsko.

Pisalna miza
in več drugega pohištva, naproday. Kje, pove upr. »Slov.« pod št. 13.700.

Jabolka
gambocve in voščenske — večjo množino ima naproday Terezija Florjančič, Dravljica 51, prtl. levo.

Kolesa
eno damsko in tri moška, nova, ostala od neke licitacije, se prodajo za vsako ceno. Ogleda se lahko pri Elektrofonski družbi z o. z., Ljubljana, Aleksandrova cesta 7.

Obrt

Mlinarji!
Rz. prosa, ajdo in težmen kupite najceneje pri A. VOLK, LJUBLJANA. Rastova cesta 2a. Veletrgovina žita in moke.

Plašče
za zdravnike, laborante, brivce itd., jopiče za natakarje, peke, mesarje, kuharje in sorodne obrti izdeluje po meri najboljši C. J. Hamann, Ljubljana. Mestni trg 8.

Čitajte in širite »Slovenca«!

REKLAMA »SLOVENCU«
najuspešnejša

Sveže in suhe gobe

kupujem stalno vsako množino. Zahtevajte poštastnila.

Namizna jabolka
prvovrstna, razpošiljam po najnižji ceni. — Peter Setina, Radeče — Zidani most.

Nogavice

rokavice, volna in bombaž najceneje in v veliki izbiri pri KARL PRELOG, LJUBLJANA, Zidovska ulica in Stari trg

Kurja očesa

Najboljše sredstvo proti kurjim očesom CLAVEN je mast

Claven
Zaščiten znak

Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča

M. HRNJAK
lekarnar — SISAK
Varujte se potvorb

Odvetniška pisarna
Dr. VEKOSLAVA KUKOVCA, se je preselila iz Aleksandrove ulice št. 19 v Mariboru, v Sodno ulico št. 9.

I. vrata desno v pritličju palače Okrožnega urada za zavarovanje delavcev.

Pravi smučarski čevlji

vedno v zalogi in izdeluje po meri staroznana trdka
ZALOKAR, Ljubljana, Mestni trg št. 19
Popravila se sprejemajo.

Pohištvo

priprosto in najmodernejše Vam audi trdka po izredno nizki ceni
KREGAR IN SINOVA
St. Vid nad Ljubljano — nasproti kolodvoru

Stekleni okrasji za božična drevesa

Zahtevajte moj najnovejši v barvah ilustrirani glavni katalog katerega pošiljam brezplačno in, ki vsebuje moje nenadkriljive prekrasne novosti: igračke, punčke, tediberi, angeljčke, božične zvezde, vilinske laske, ptice, zvončke, lampione, čipke, sijajni kovinski okrasji, garlande in vse ostale potrebščine, iz prve roke, cene brez konkurenčne, brez rizika. Zamenjate do voljena. Event. se vrne denar. Pri večjih nalogah in za preprodajalce največji popust.

ADOLF EICHEN, EUGEN SOHN, LAUSCHA 45 (Nemčija).

Zahvala

Za vse izraze srčnega sožalja ob smrti premilega soproga, brata, svaka in strica, gospoda

Adolfa Mladiča

kapetana bojnega broda

se tem potom najsrčnejše zahvaljujemo. Posebno izražamo hvalo Komandi mesta za častno spremstvo, č. duhovščini, oficirskemu zboru, zastopnikom Slovenskega lovškega društva in vsem prijateljem in znancem, ki so spremlili pokojnika k zadnjemu počitku in so darovali krasne cvetlice.

Ljubljana, Dubrovnik, Knjaževac, dne 19. novembra 1931.
ZALUJOČI OSTALI.

Dr. Joža Lovrenčič: Analizumrlega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

V pesmi je popisal vso dolgo pot od Rome do Akvileje, proslavljal senat in imenoma tresvire, ustanovitelje nove naselbine, vzpodbujal naselnike, najčujejo na zemlji, in jim hvalil pokrajino, ki ji še ni videl enake. In je zaključil:

Urbs, cui Juppiter Optimus omen aquilae misit, aeterna erit et gloriam Romae sequetur!

Tresviri, avgur, tribuni in vsi naselniki so vzklkali in ploskali pesniku, ko je končal, a še preden je stopil s tribunala, je vzklkanje in ploskanje prešlo v viharo navdušenje, zakaj Publius Scipio se mu je približal in mu položil na glavo — corono civilis, venec iz hrastovih listov...

Tako je bila ustanovitev Aquileje slovesno opravljena, a še ne gotova. Rimljani so vedeli, da bo nova naselbina izpostavljena sovražnim navalom in zato so poslej pridno dovajali iz karusadskih lesov hlode in skale, hoteč obdati tabor z močnim obzidjem in zgraditi v njegovem območju stalna, zavarovana bivališča, ki bi mogla kljubovati še taki sili Karnov in Istrov.

VI.

Lepega dne, ki se je napravil iz meglenega jutra, so poganjali karnski pastirji od vseh strani v ravan ob Natisi konje in govedo in drobnico na pomladanje pašo. Stari govedar oče Ajkaj in njegov sin Oso sta bila prva; hitela sta in priganjala živino, da ju ne bi kdo prehitel in jima prevzel sočnih pašnikov ob stari vrbi, kjer sta bila leto za letom kakor doma. Rezge-

* Mesto, ki Jupiter mu je predobro poslal znamenje orla, večno bo in slavi bo Rima sledila.

tanje, mukanje in blejanje je polnilo ozračje in še pastirski rogovi so se oglašali in ko je kje kdo zavriskal, je odmevalo od vseh koncev in krajev prav tako glasno in veselo, zakaj vsak pastir se je hotel postaviti in pokazati, da zna lepše vriskati nego drugi...

Ju... ju... je hotel zavriskati Oso, ki je bil pustil očeta daleč zadaj in prišel že do stare vrbe, a sredi vriska je obmolnil kakor bi odsekal in se pognal kak streljaj proti jugu, kjer so se bile ustavile bežljave junice in se začele pasti. Vrisk mu je zastal in hitel je k živini, da bi jo otel. Videl je namreč, da sta od Karusadija sem prišla dva moža in začela goniti pred seboj njegove krave.

Pustite jih, pustite jih! je kričal Oso, ki je dirjal na vso sapo, a neznana moža se nista zmenila za njegovo vpitje in sta le še bolj otepala živino, da bi hitreje stopila.

Oso ju je dohitel in po obleki je spoznal, da ima opraviti z Rimljani.

Živina je naša! je zaklical, prehitel junice in jih začel zaobračati, a opraviti ni mogel ničesar, zakaj živina se je dveh bolj bala nego njega samega.

Oče, oče! Rimljani! je na ves glas zaklical Oso, ko je uvidel, da sam nič ne opravi.

Rimljani, Rimljani! je odmel očetov glas in kakor prej vrisk, tako se je oglašal zdaj ta klic od vseh strani in še je bilo čuti, kako ustavljajo in obračajo vsi živino, boječ se, da bi jim je ne odgnali Rimljani.

Preden je mogel Ajkaj do sina, se je onima dvema pridružila večja skupina mož; oboroženi so bili, smejali so se, zgrabili Osa in ga vlekli s seboj, med tem ko sta onadva in še nekaj drugih počasi poganjali živino in priganjali še drugo, ki se je bila približala.

Rimljani, oče, Rimljani! je slišal Ajkaj še dvakrat, trikrat, kako ga kliče sin, potem pa je umolknil, dasi se mu je oče odzival in ga klical in klical...

Po vseh gradiščih, odkoder so bili odgnali pastirji živno, so se onega popoldne začudeno povpraševali in ugibali, kaj naj pomeni, ko so videli, da se vračajo črede in hitijo mlajši pastirji kakor brez duše pred njimi.

Ni jim bilo treba dolgo povpraševati in ugibati. »Rimljani! Rimljani!« so pridreveli pastirji v posamezna gradišča vsi upehani.

»Kje, kje so?«

»Koliko jih je?«

»Ali so spet napadli naše?«

»Govorite vendar!«

Ko so prišli pastirji k sebi, so odgovarjali velmožem in množici naroda, ki se je zbral okoli njih:

»Kje so? Kje naj bi bili drugod kakor ob Natisi, kjer so se pojavili že lansko leto, a so jih naši nazgali. Koliko jih je? Nismo jih utegnili šteti, ker se nam je mudilo, da rešimo živino. Ali so napadli naše? Niso jih, ker ni bilo nikogar v ravnici, da bi se jim postavil po robu, kakor zaslužijo. Nemoteno lomijo ob Karusadiju skale in sekačo hraste in vozijo vse k Natisi, kjer zidajo in se utrjujejo, kakor nam je pravil silikanski pastir oče Ajkaj, kateremu so odgnali lepo število živine in še sina Osa. Po sledi je šel za njimi in ko jim je prišel blizu in je videl, da jih je dosti in jih prihaja od Karusadija še več z vozovi, se je plazil med grmičjem in se oglašal kakor uveda. Videl je sina, kako je hotel pobegniti, ko je slišal njegov zvižg, ki ga je poznal, a so ga znova trdo prijel in še Ajkaj sam je bil v nevarnosti, da ga iztaknejo, zakaj da bi se uveda tako blizu oglašala, se jim je zdelo sumljivo in stikali so po grmovju, a do njega le niso prišli. Pa jim je sledil dalje in prišel do Natisi, kjer so napravili preko nje močan most iz hrastovih hlobov. Onstran mosta pa je videl kar celo mesto že. Tja si ni upal. Sinu je še enkrat zažvižgal, tako mu je zažvižgal, kakor si dajemo pastirji znamenje, ko si gremo pomagat, in sin mu je odžvižgal, da čaka...